Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.
NAJER FOLKSBLAT

פרייז 15 גראשען

היינט 10 זייטען

נייער פאלקסבלאט

№ 63 | Łódź, Czwartek, 14 marca 1935 r. | דרייצענטער יאהרגאנג | לאדז, דאנערשטאג, ט' אדר ב' תרצ"ה | № 63

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

אפגעווארפען דעם שטאטישען בודזשעט

דורך די ענדעקעס אין דער ענטגילטיגער אפשטימונג אין דער בודזשעט-קאמיסיע. — ווייטער אפגעווארפען אלע יודישע פאזיציעס. — איינגעפיהרט דעם אריער-פאראגראף אין דער קינסטלער-פרעמיע

יודישע בירגערליכע ראטמענער אפגעגעבען א שארפע ערקלערונג און פערלאזען די זיצונג

די נעכטיגע זיצונג פון דער בודזשעט-קאמיסיע בּיים שטאט-ראט האט געהערט צו די סענסאציאנעלסטע פון דער גאנצער רייה, וועלכע ס'זענען ביז איצט פארגעקומען. נאכדעם ווי די ענדעקעס האבען געשטראכען און געענדערט אלע פאזיציעס, וועלכע זיי האבען נאר געוואלט, האבען זיי ביים סאמע סוף ביים אפשטימען דעם גאנצען בודזשעט אין דער דריטער לעזונג געשטימט געגען און אפגעווארפען דעם גאנצען בודזשעט, דאס איז געשעהן צוליב דעם, וואס ס'איז צוריק ארייינגעשטעלט געווארען די 200 טויזענד זל. רענומעראציע פאר די שטאטישע בעאמטע, וועלכע די ענדעקעס האבען געשטראכען ביי דער צווייטער לעזונג און דאס צופעליגע פעהלען פון 2 ענדעקעס ביי דער דריטער לעזונג האט גורם געווען, אז די סומע זאל צוריק אריינגעשטעלט ווערען. אויף דער פלענאר-זיצונג פון שטאט-ראט וועט די מעהרהייט די סומע זיכער שטרייכען און דאן וועלען זיי דעם בודזשעט אננעמען.

דער אריער-פאראגראף

פאר דער זיצונג פון דער בודזשעט-קאמיסיע איז פארגעקומען א זיצונג פון דער רעגולאמין-קאמיסיע, וועלכע האט נעדארפט מאכען ענדערונגען אין דעם בעשטימען די פרעמיע פאר ווירטשאפט-לער, קינסטלער און דיכטער פון דער שטאט לאדז. די ענדעקעס האבען מיט זייער מעהרהייט אדורכגעפיהרט א פונקט, אז די פרעמיע קען בעקומען נאר אזא קינסטלער, וועמענס אפשטאמונג ס'איז אהן צווייפעל א קריסטליכער.

קאמיסאר וואיעוואודזקי האט געפרובט צו ערקלערען, אז אזא ענדערונג דארף האבען א מעהרהייט, פון צוויי דריטעל שטימען, אבער דאס האט נישט געהאלפען.

דאן האט זיך אנגעהויבען די זיצונג פון דער בודזשעט-קאמיסיע. ווי געזאגט, איז די פריהערדיגע זיצונג אויפגעריסען געווארען דורך די ענדעקעס צוליב דעם, וואס זיי האבען זיך צופעליג געפינען אין דער מינדערהייט. די ענדעקעס פרובען ווידער אמאל צו שטרייכען די רענומעראציע פאר די בעאמטע, דער קאמיסאר וואיעוואודזקי דערלאזט אבער נישט דער-צו, ערקלערענדיג, אז דער ענין איז שוין אפגעשטימט געווארען, דאן פערלאנגען זיי צו רעווידירען די אפ-שטימונג, אבער אויך דאס קען נישט געשעהן צוליב דעם, ווייל צו א רעוויזיע פון א פארשלאג דארף מען צוויי דריטעל שטימען. די ענדעקעס ווארפען דעריבער אפ די גאנצע אפטיילונג פון בודזשעט, אין וועלכען ס'געפינט זיך די דאזיגע פאזיציע.

דאן געהען די ווייטערדיגע אפטיילונגען אין א שנעלען טעמפא. ביי דער זעקסטער אפשטימונג האבען די יודען אנגעהויבען ארייינצוטראגען בסדר-דיגע פארשלאגען וועגען צוריקשטעלען אלע יודישע סובסידיעס, וועלכע זענען געשטראכען געווארען אין דער צווייטער לעזונג. די ערשטע פאזיציע איז די סובסידיע פאר „עזרת אולמים“. די ענדעקעס ווארפען דעם פארשלאג אפ, נאכדעם ווי ראטמאן זיידע האט דעם פארשלאג פערטיידיגט.

שארפע ערקלערונג פון די יודישע פראקציעס

נאכ'ן אפווארפען די ערשטע יודישע פאזיציע ניט ראטמאן זיידע, אין נאמען פון די פעראייניגטע יודישע פראקציעס, אפ פאלגענדע ערקלערונג.

אין פערלויף פון א רייה זיצונגען פון דער פינאנץ און בודזשעט-קאמיסיע, האבען מיר פערטיידיגט ביים בודזשעט פון יאהר 1935-36 די אינטערעסען פון דער שטאט, די אינטערעסען פון דער יודישער בע-פעלקערונג, וועלכע מיר רעפרעזענטירען און וועלכע בעטרעפען א דריטעל פון דער גאנצער בעפעלקערונג, דורך לאגישע ארגומענטען, דורך פעררופען זיך אויף די יסודות פון עטיק און רעכט און דורך פעררופען זיך אויף די יסודות פון דער קולטור, וועלכע פער-פליכטעט אין איצטיגען געזעלשאפטליכען לעבען. מיר האבען געפרובט צו בעקעמפען די פערניכטענ-דע פיינדליכע טענדענצען פון דער מעהרהייט אין דער קאמיסיע. די ארבייט האט זיך אבער ארויסגע-וויזען פאר אומזיסט. פערבלענדעט מיט האס געגען אלעם, וואס איז יודיש, האט איהר פערלוירען די מעגליכקייט פון פערשטענדיגען בעטראכטען א ענין ס'רעדט שוין נישט דער פערשטאנד נאר דער אינ-סטינקט פון האס און די לאזונגען פון דעמאגאגיע. איהר האלט, אז האבענדיג א מעהרהייט איז אלץ דערלויבט. דאס וואס איהר האט בעשלאסען, טרעפט נישט נאר די יודישע בעפעלקערונג אליין, נאר אויך די גאנצע בעפעלקערונג און ווערט אפילו שעדליך פאר דער מלוכה.

האלטענדיג פאר ציללאז דאס ווייטערדיגע פער-בלייבען אויף די זיצונגען פון דער קאמיסיע, פער-לאזען מיר די קאמיסיע האפענדיג אויפן זיג פון רעכט און גערעכטיגקייט. מיר טראגען איבער דעם ווייטער-דיגען קאמף פארן וואויל פון דער שטאט און פאר די רעכט פון פאלק אויף די פלענאר-זיצונגען פון שטאט-ראט און אויפ'ן עפענטליכען פארום.

נאכדעם ווי ראטמאן זיידע האט אפגעגעבען די דאזיגע ערקלערונג האבען

די יוד. בירגערליכע ראט-מענער פערלאזען די זיצונג

נאכדעם זענען פארגעקומען די ווייטערדיגע אפ-שטימונגען. ס'זענען כסדר אפגעווארפען געווארען די יודישע סובסידיעס, פאר זיי האבען געשטימט נאר די ראטמענער מילמאן (בונד) און וואלטשאק (פ.פ.ס.). בלויז פאר דער פאזיציע פון „לינת הצדק“, וועלכע איז אויך אפגעווארפען געווארען, האבען גע-שטימט אויך די סאנאציע און כ. ד.

דאן זענען אויך אפגעווארפען געווארען אלע פאזיציעס פאר די סאנאטארישע אינסטיטוציעס אזוי גוט ווי אין דער צווייטער לעזונג.

ראטמאן מילמאן האט פארגעלעגט צוריקצושטע-לען דעם 10-פראצענטיגען קאמונאלען צושלאג פאר די שטאטישע בעאמטע. ער בעווייזט, אז די ענדעקעס האבען פאר זייער פרעזידענט בעשטימט א העכערע פענסיע ווי פריהער, די טאקטיק פון די ענדעקעס איז נישט קיין נייע, זי איז א ריין היטלערישע. דער פארשלאג, אזוי גוט ווי אלע אנדערע פארשלאגען פון די סאציאליסטען זענען אפגעווארפען געווארען.

דאן טרעט מען צו צו דער אפשטימונג פון גאנ-צען בודזשעט, וועלכער בעטרעפט אין דער הכנסה 23.613.980 זל. און אין די הוצאות 21,204,447 זל. און דא איז געקומען די גרעסטע סענסאציע. די ענדעקעס האבען געשטימט געגען דעם בודזשעט און איהם אפגעווארפען.

דערמיט האט זיך די זיצונג געשלאסען. וועגען דער טאקטיק פון די ענדעקעס שמועסט מען, אז זיי האבען אין בודזשעט קאליע געמאכט וואס זיי הא-בען געקענט. זיי ווילען אבער נישט געבען דעם בוד-זשעט אויסצופיהרען דעם רעגירונגס-קאמיסאר, ביז זייער פרעזידענט און מאגיסטראט וועט נישט בע-שטעטיגט ווערען.

נעכטיגע ארבייטסזאמע זיצונג פון סיים

וו א ר ש א, 13 (טעלעפאניש)

פאר דער היינטיגער זיצונג פון סיים, וועלכע האט זיך אנגעהויבען 4 א זייגער נאכמ. זענען פאר-געקומען זיצונגען פון אלע סיים-קלובען. דער טאג-ארדנונג איז געווען א זעהר גרויסע.

דער געזעץ-פראיעקט וועגען אפצאהלען די פער-לעגענע שטייערן איז איבערגעשיקט געווארען אין דער קאמיסיע.

ביים בעטראכטען דעם פראיעקט וועגען דער נייער אינערליכער הלוואה, האט גענומען א ווארט די קאמוניסטישע דעפוטאטקע איגנאשאק, וועלכע האט זיך ארויסגעזאגט געגען דעם פראיעקט. דער פראיעקט איז צוריקגעשיקט געווארען אין דער קא-מיסיע.

צום סוף האט זיך דעפוטאט ניעדזשאלקאווסקי ארויסגעזאגט וועגען דעם פראיעקט צו בעפולמעכ-טיגען דעם מלוכה-פרעזידענט ארויסצוגעבען פער-ארדנונגען מיט דער קראפט פון געזעצען. אין דער פראגע האט זיך ארויסגעזאגט דער קאמוניסטישער דעפוטאט בענטשינסקי, וועמען דער מארשאלעק האט עטליכע מאל גערופען צו ארדנונג. דער פרא-יעקט איז איבערגעשיקט געווארען אין דער קאמיסיע

רייזעס פון די ענגלישע מיניסטארען

זענען אפיציעל פעסטגעשטעלט געווארען דורך דעם ענגלישען מיניסטארען-ראט

סיימאן וועט דעם 24-טען מערץ זיין אין בערלין

ל א נ ד א ן, 13 (ספ. טעל.)

היינט איז פארגעקומען די זיצונג פון ענגלישען מיניסטארען-ראט אונטער'ן פארזיץ פון מאקדא-נאלד'ן. ס'איז בעשלאסען געווארען, אז מיניסטער סיימאן צוזאמען מיט'ן מיניסטער עדען זאלען פאה-רען דעם 24-טען קיין בערלין אויף צוויי טעג, דאן זאל סיימאן צוריקקומען קיין לאנדאן. מיניסטער עדען וועט פון בערלין פאהרען דירעקט קיין מאס-קווע, וואוהין ער וועט קומען דעם 28 ד. ח. דעם 30 מערץ וועט מיג. עדען פון מאסקווע פאהרען קיין ווארשא, וואו ער וועט פערבלייבען 2 טעג.

דייטשלאנד האט שוין געגעבען די הסכמה אויף דעם וויזיט.

אין אטען טריומפירט מען צוליב'ן זיג פון דער רעגירונג

א ט ע ן, 13 (ספ. טעל.)

נישט קוקענדיג אויף דער שטארקער פראסט, האט א המון פון 300 טויזענד מענשען מאניפעס-טירט אין אטען צוליב דעם זיג פון רעגירונגס-מילי-טער איבער די רעוואלוציאנערען.

דער פרעמיער טסאלדאריס און מיניסטער קאנדי-לים האט פון באלקאן געהאלטען א גרויסע רעדע.

ק א נ ס ט א נ ט י נ א פ א ל, 13 (ספ. טעל.)

צו די טערקישע ברעגעס קומען בסדר אן אויף קליינע שיפלעך אנטלאפענע רעוואלוציאנערען פון גריכענלאנד.

ס א ל א נ י ק י, 13 (ספ. טעל.)

גען. קאנדילים האט אין אן אינטערוויו ער-קלערט, אז די אויפשטענדיגע וועלען געמשפט ווע-רען מיט דער גאנצער ריקזיכטסלאזיגקייט.

געשטארבען פיאנער פון דער ציוניסטישער בעוועגונג אין די דרום-סלאווישע לענדער

בעלגראד (יט"א) אין עלטער פון 55 יאהר איז אין זאגרעב געשטארבען מאקס לעדערער, איינער פון די פיאנערען פון דער ציוניסטישער בעוועגונג אין די דרום-סלאווישע לענדער. דער פערשטארבע-נער איז געווען איינער פון דר. הערצל'ס מיטאר-בייטער אין דער וויענער „מכביא“. מאקס לעדערער האט אין ווין געהאט ארגאניזירט דעם ערשטען פעראיין פון ציוניסטישע אקאדעמיקער פון די דרום סלאווישע לענדער „בר-גיורא“ און איז געשטאנען בראש פון ערשטען ציוניסטישען יוגענד-קאנגרעס אין 1904.

ווענדונג צו די שטאטישע ארבייטער אין ארץ=ישראל

זיך צוריקצוקעהרען צו דער לאנד-ווירטשאפט

ירושלים, 13 (יט"א טעלעגראפיש) די ארבייטספערמיטלונגס-ביורא׳ס האבען צו ליב דער קאטאסטראפאלער לאגע פון ארבייטס-הענד אין די קאלאניעס ארויסגעגעבען אנ׳אויפרוף אין וועלכען זיי פאדערען אויף די בוי-ארבייטער צייטווייליג צו רעזיגנירען פון די הויכע לוינען אין די שטעט און ארויסצופאהרען אויף ארבייט אין די קאלאניעס.

די קלאגען, אז מאקדאנאלדס געזונד־צושטאנד האט האט זיך אזוי פערערגערט, אז ער דארף זיך רעטענען דערמיט, אז ער וועט בקרוב פערלאזען דעם קאבינעט.

פאר די קעניגליכע יובל-יום-פייערליכקייטען. ס׳איז מעגליך, אז באלדווין וועט ווערען פרעמיער און מאקדאנאלד וויצע־פרעמיער, כדי עם לעצטען לייכטער צו מאכען די ארבייט.

יעדענפאלס וועט דאס נישט פאַרקומען.

קאטאסטראפאלע פערפלייצונג אין כינא

שאנכאי, 13 (ספ. טעל.) אין דער כינעזישער פראווינץ האנאן איז דער געלער טייך ארויס פון די ברעגעס. די שטאט קאופאנגפאד איז פערפלייצט, אונטער׳ן וואסער געפינען זיך 10 טויזענד קווארראט קילאמעטער ערד. 6 טויזענד מענשען געפינען זיך אהן א דאך איבער׳ן קאפ. די פערפלייצונג נעהמט אן קאטאסטראפאלע פארמען.

באר דער פוילישער אינטערווענץ געגען אנטי-יודישען באיקאט אין דאנציג

דאנציג (יט"א) די אינטערווענץ פון פוילישען גענעראל-קאמיסאר אין דאנציג ביים סענאט-פרעזידענט בנוגע דעם אנטי-יודישען באיקאט און דער פערשפרייטונג פון שטרייכערס „שטירמער" אין דאנציג, איז אויפגענומען געווארען מיט גרויס צופרידענהייט אין די היגע יודישע קרייזען.

דער איינציגער יודישער ארגאן אין דאנציג, דאס „דאנציגער עכא" אונטערשטרייכט די בעדייטונג פון דעם דאזיגען שריט, וואס איז זייט דער ערע פון פערשטענדיגונג צווישען פוילען און דאנציג דער ערשטער פאל, ווען פוילען אינטערווענירט לטובת די יודען אין דאנציג, פעררופענדיג זיך אויף דער דאנציגער קאנסטיטוציע און פאריזער קאנווענץ. „דאס דאנציגער עכא" דריקט אויס די האפנונג, אז די אינטערווענץ פון פוילישען גענעראל-קאמיסאר וועט ברענגען פאזיטיווע רעזולטאטען, ווייל דער דאזיגער שריט בעווייזט, אז פוילען איז פעראינטערעסירט אין דער פרייהייט פון דער ווירטשאפטליכער טעטיגקייט פון די יודען אין דאנציג, נעהמענדיג אין אכט די ווירטשאפטליכע צוזאמענארבייט צווישען פוילען און דאנציג.

ווי נויטיג עס איז געווען די אינטערווענץ בעווייזט דער פאקט, וואס טראץ דער ווארנונג פון סענאט פאר דער „היטלער-יוגענד" האט זיך דער אנטי-יודישער באיקאט ווידער בענייט. אנשטאט דער „היטלער-יוגענד" טרעט איצט ארויס דער נאציאנאל - סאציאליסטישער „בונד דויטשער מעדכען", וואס זייגע מיטגלידערינס האבען לעצטענס פערשפרייט אין צאפאט באיקאט-אויפרופען.

42350 יודען זענען געקומען אין 1934 קיין א"י
לויט אפיציעלע רעגירונגס-בעריכטען

ירושלים, 13 (יט"א טעלעגראפיש) עס ווערען איצט פערעפענטליכט די רעגירונגס-ציפערען פון דער עמיגראציע פון יאהר 1934.

עס זענען אריינגעקומען אין לאנד אריין 42,350 יודען, 5125 פון דער קאטעגאריע קאפיטאליסטען, 10880 אויף סע טיפקאטען און די איבעריגע פון אנדערע קאטעגאריעס.

אין דערזעלבער צייט זענען אריינגעקומען 1738 קריסטען און מוזולמענער.

אורטייל איבער די מיטגלידער פון „שומרי=שבת" אין תל=אביב

תל-אביב, 13 (יט"א טעלעגראפיש) די 11 מיטגלידער פון שומרי-שבת, וואס זענען ארעסטירט געווארען אין צוזאמענהאנג מיט די געשעהענישען פאר צוויי וואכען שבת, זענען פערמשפט געווארען צו 7 און א האלבען פונט יעדער, אדער פון 2 ביז 3 חדשים תפיסה.

יודישע קהלה אין בערלין
נעהמט אנטייל אין די רמב"ם-פייערונגען

בערלין, 13 (יט"א טעלעגראפיש) די יודישע קהלה אין בערלין האט בעשלאסען זיך צו בעטייליגען אין די רמב"ם=פייערונגען אין קארדאווא. עס איז ארויסגעשיקט געווארען א ספעציעלער דעלעגאט.

„מלון חדושי ביאליק"

ירושלים (יט"א) די טעג איז ארויס פון דרוק א בוך פון העברעאישען פילאלאג יצחק אבינרי „מלון חדושי ביאליק". אין דעם לעקסיקאל-געאר־דענטען בוך זענען געזאמעלט געווארען אלע נעאלאגיזמען און חדושים, וואר די מאדערנע העברעאישע שפראך פערדאנקט דעם גרויסען פערשטארבענעם דיכטער.

מאקדאנאלד איז קראנק
און זאל ארויסטרעטען פון ענגלישען קאבינעט

לאנדאן, 13 (ספ. טעל.) עטליכע צייטונגען האלטען ווייטער אינטער

קאנפיסקירט אנטי-יודישע באיקאט-אויפרופען אין א"י

ירושלים, 13 (יט"א טעלעגראפיש) פאליציי האט קאנפיסקירט די אנטי-יודישע באיקאט-אויפרופען

די קאלפארטערען זענען נישט ארעסטירט געווארען.

סעסיע פון דער מועצה הראשית פון „הנוער הציוני" אין פוילן

ווארשע (יט"א) אויף די טעג פון 18 און 19 מערץ ה. י. איז צוזאמענגערופען געווארען קיין ווארשא די פינפטע סעסיע פון דער מועצה הראשית (הויפטראט) פון דער אוניפיצירטער „הנוער הציוני"-בעוועגונג אין פוילען.

די מועצה הראשית וועט זיך פערנעמען מיט די וויכטיגסטע ערציהערישע און ארג. פראבלעמען פון דער אלגעמיינער ציוניסטישער יוגענד-בעוועגונג ווי אויך מיט פראגען פון דער אלגעמיינער ציוניסטישער בעוועגונג בכלל. צו דער מועצה קומען 70 מיטגלידער און א דעלעגאט פון א"י.

בודזשעט פון תל-אביב פינף מאל גרעסער ווי דער בודזשעט פון ירושלים

תל־אביב. (יט"א) די תל־אביב׳ער שטאט־ראט בעהאנדעלט איצט דעם בודזשעט פון דער מוניציפאליטעט אויף דאס קומענדע פינאנץ־יאהר. דער בודזשעט זאל בעטרעפען קרוב 400 טויזענד פונט, בעת דער בודזשעט פון ירושלים און אבלוי פערגען פינאנץ־יאהר בעטרעפט 80 טויזענד פונט. די־צו דארף בעמערקט ווערען, אז דעם בודזשעט פון ירושלים בעטייליגט זיך די רעגירונג מיט אנ׳ערך 20 פראצ., בעת תל־אביב געניסט פון רעגירונגס־שטיצע בלויז אין א 5 פראצ.

תל־אביב, 13 (יט"א טעלעגראפיש)

אין תל־אביב׳ער שטאט־ראט האט זיך אנגעהויבען די בודזשעט בעראטונגען, עס ווערט פארגעזעהן א בודזשעט פון 400 טויזענד פונט. אויף אונטערריכט און שולוועזען איז בעשטימט געווארען 100 טויזענד פונט.

אַכטונג!

קולטור- און בילדונגס-געזעלשאפטען, פאלקס-און ארבייטער-אוניווערזיטעטען, קולטור - קאמיסיעס ביי פעראיינען, זעלבסטבילדונגס - קרייזען, ביבליאטעקען און אווענד-קורסען!

א לעקטאר-פאפולאריזאטאר פון עקאנאמישע פאליטישע און געזעלשאפטליכע וויסענשאפטע ליינט רעפעראטען (אויך אויף דער פראווינץ) האלט ציקלען לעקציעס, פיהרט אפענע פראגעס נעמט אנטייל אין קעסטעל-אווענדען.

אינפארמאציעס אדרעסירען:

SZ. INFELD, Łodź, Piotrkowska 31
dla Lektora.

LABORATORJUM ANALIZ LEKARSKICH
„HIGJENA"
Gdańska 31a, tel. 192-64
עסען א גאנצען טאג. נעמט אן אלערליי אנאליזן פאר אונפערמעגליכע – ביליגערע פרייזן.

GABINET SWIATŁOLECZNICZY
עלעקטרישע בעשטראלונגען, קווארץ-לאמפען, סאלוקס, דיאטערמע.
Gdańska 31a, parter, tel. 192 64
עס ווערט ארויסגעבארגט קווארץ-לאמפען אהיים.

שרייבען שעהן און שנעל לפי׳ענם אויס דער בעוו. קאליגראף ל. בערמאן אין 15 לעקצ. אויך ווערט אויסגעלערנט גוט שרייבען א יודישען בריף אפילו דעם, וואס קאן גארנישט שרייבען אין 20 טעג. די עלטער שפילט ניט קיין ראלע. די פרייזען צוגענגליכע. אלעע 1. מאי 4, וו. 21, ביי ליפשיץ.

פאר גאלד,
בריליאנטען
און לאמבארד-קוויטען
צאהלט די העכסטע פרייזען
איזידאר פיאלקא
פיעטריקאווער 7.

Dr.
J·Neuman
כירורג
(וועלכער ארדינירט אין שפיטאל אויף דרעוונאווסקא).
נעמט אן אין דערהיים פון 6–8 אוונד
זאכאדניא 57, טעל. 128-95

ד"ר העללער
ספעצ. פאר הויט און ווענערישע קראנקהייטען און מענער-שוואכע
8 טראוגוטא 8, טעל. 179-89
נעמט אן פון 8–11 און פון 4–8 אוונט
זונטאג פון 11–2 מיטאג.
פאר פרויען א ספעציעלער ווארטע-זאל.
אונבעמיטעלטע — לעטשניצע-פרייז

לעטשניצע
פון דאקטוירים - ספעציאליסטען
זגערזשער 17
טעל. 116-33
רענטגען=גאבינעט
וועניראלאגישעס אמבולאטאריום
פון 9 פריה ביז 8 א זייגער אוונט.
וויזיט 3 זל.

צוליב׳ן קריזיס!
בילינ און גוט! ● רעיעל און פינקטליך!
די בעוואוסטע יודישע כעמישע
וועשעריי און פארבעריי
„עריקא"
מליבארסקא 2, (ביים רוג בזשעזשינער)
וואשט כעמיש, פארבט און פוצט אהן שעדליכע מיטלען צו קאנקורענץ-פרייזען
אלערליי דאמען- און מענער-גארדעראבען, אנצוגען, קליידער, מאנטלען, סוועטער, ציהט גארדינען אויף רעהמען, פאסאנירט קאפעלושען ווי אויך שטייפע און ווייכע וועש.
ביליגער ווי איבעראל! פון 4 זל. אנ׳אנצוג, פון 1,50 זל. א קלייד, פון 75 גר. א סוועטער, פון 1.75 פאסאנירען א קאפעלוש, 50 גר. אנ׳אויבער העמד, 15 גר. א קראגען.

Dr.
Wajnberg
ספעצ. פון לונגען- און הארץ-קראנקה.
וואוינט יעצט פיעטריקאווער 145
טעל. 126-02.
נעמט אן פון 9–10 פריה, 3–5, 8–9 אוו

כעמיש-
באקטעריאלאגישער-
לאבאראטאריום
מ. שאץ
לאדז,
פיעטריקאווער 37.
פיהרט דורך זעמטליכע ערצטליכע אנאליזען פון אורין בלוט, פרעגנטע א. א.

Dr.
S. Kantor
ספעציאליסט פאר הויט און ווענערישע קראנקהייטען (סיפיליס און טריפער), היילט מענער-שוואכע
פיעטריקאווער 90 טעל. 912-45
נעמט אן פון 8–2 נאכמ. און פון 4–9 אוו., זונטאג און יום-טוב פון 8–2 נאכמ
פאר אונבעמיטעלטע — לעטשניצע-פרייזען

Dr. med.
Haltrecht
ספעציאל-ארצט פאר הויט-און געשלעכטס קראנקהייטען
פיעטריקאווער 10, טעל. 245-21
נעמט אן פון 8—11 פריה און פון 1³⁰—2³⁰ מיטאג און פון 5—9 אוו. זונטאג פון 10—1 מיטאג
אלע ארט אנאליזען.
פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצע-פרייזען
פאר פרויען א ספעציעלער ווארטע-זאל

ווארנונג!
עס זאל קיינער נישט נעהמען די וועקסלען פון
חיים לעווקאוויטש, שרודמיעסקא 24,
אונטערגעשריבען י. ראבינאוויטש, ארדרע לאנדאו, פעליג פון דעם 15 אפריל ביז דעם 30 מאי. ער האט די וועקסלען גענומען פאר מאשינען. ס׳איז שוין העכער 6 וואכען און די מאשינען זענען נאך נישט אויסגעפערטיגט. בעגען די וועקסלען פון דעם שאדען איז שוין אנגענומען געווארען געריכטליכע מיטלען. מיט אכטונג י. ראבינאוויטש, קאמיענגא 22.

די ז-טע און ביליגסטע קוועלע פון
רעשטען
אויף פאלטענס און אנציגער
פון די בעסטע ביליצער און טאמאשא-ווער סחורות, די מאדערנסטע מוסטערן, אין א גרויסען אויסוואהל. בעקומט מען נאר ביי
R. Szczęśliwy
לאדז, 5 נאוואמיעסקא 5
טעל. 156-69
נעדענקט. פראנט 2 שטאק.
נאוואמיעסקא 2 שטאק, פראנט.

אויערען, נאז און האלז קליניק
מיט בעטען פון Dr.
Z·Rakowski
פיעטריקאווער 67, טעל. 127-81
נעהמט אן שטענדיגע קראנקע (צוועקס אפעראציע א. ז. וו.), ווי אויך אמבולאטארישעס פון 9–2 און פון 4–8 אוונט.

די נאהענטסטע פלענער פון „דזשאינט“

גרויסע קאנפערענץ ביים דיר. ד״ר בערנארד קאהן

וואַרשאַ, 13 (טעלעפאָניש)

אויף דער איניציאַטיווע פון יודישען זשורנאַליסטען-סינדיקאַט איז אין לאָקאַל פון בני-ברית נעכטען אָוונד פאָרגעקומען אַ פּרעסע-קאָנפערענץ, אויף וועלכער ס׳האָבען געהאַלטען רעפעראַטען די שליחים פון „דזשאָינט“ ד״ר בערנאַרד קאָהן און דיר. שווייצער.

ס׳זענען בעהאַנדעלט געוואָרען פראַגען אין שייכות מיט דער איצטיגער לאַגע פון די יודען אין פּוילען. מצד די זשורנאַליסטען זענען אַרויס-גערוקט געוואָרען אַ גאַנצע רייה פאַרוואורפען אויפן אַדרעס פון „דזשאָינט“ און „פונדיישאָן“, ס׳זענען אַרויסגערוקט געוואָרען פערשידענע פראַגען וועגען די זעלבע ענינים, אויף די אַלע פאַרוואורפען און פראַגען האָט געענטפערט דיר. בערנאַרד קאָהן.

קודם-כל האָט ער ערקלערט, אַז דאַמאָלס איז ער געקומען מיט לײדיגע קעשענעס, זײַן אויפגאַבע איז איצט נישט צו פערטיילען געלד, נאָר זיך בעקענען מיט דער לאַגע און זיך שטעלען אין קאָנטאַקט מיט׳ן פּוילישען יודענטום. דער „דזשאָינט“ רעזיגנירט אָבער נישט פון ברענגען די געהעריגע הילף און צו דעם צוועק ווערט אַדורכגעפיהרט אַ געהעריגער „דרייוו“ אין די נאָהענטסטע חדשים.

ד״ר קאָהן האָט אויך זיך אָפּגעשטעלט אויף דעם פאַקט וואָס דער „פונדיישאָן“ ציהט אַרויס די געלדער פון די קאָאָפּעראַטיווע בענק און האָט געזאָגט, אַז דאָס ליגט אין די אינטערעסען פון די בענק גופא ס׳איז אַ קראַנקע ערשיינונג ווען אַ באַנק גיט נישט צוריק די קרעדיטען, וועלכע זי האָט גענומען, איבערגענס איז דער ענין פון צוריקציהען די געלדער שטאַרק איבערגעטריבען, נאָך איצט האָט דער „פונדיישאָן“ ליגען אין די קאָאָפּעראַטיווע בענק העכער אַ האַלב מיליאָן זל. אויסגעצויגען איז געוואָרען אַ מיליאָן מיט 800 טויזענד זלאָטים.

28 פּראָצענט פון קאַפּיטאַל האָט דער „פונדיישאָן“ שוין פערלוירען אין די בענק, די געזאַמעלטע געלדער פון „דרייוו“ געהען קודם-כל אין גרויסע פאָנדען פאַר האַנדווערקער-צוועקען און פאַר איבערשיכטען די יודישע מאַסען, וואָס שייך „פּראָ-פּאַלעסטינע־ביראָבידזשאַן“ בעשעפטיגט זיך נישט דער „דזשאָינט“ מיט דער פראַגע, נאָר דער „אַגראָ-דזשאָינט“, ווי ער ווייסט האָט דער „אַגראָ-דזשאָינט“ בדעה אַוועקצושיקען פון 200 ביז 300 יונגע מענשען פון פּוילען קיין ביראָבידזשאַן און זיי דאָרט אויסבילדען, די דאָזיגע מענשען וועלען דאַן קענען אַליין דעצידירען וועגען זייער גורל.

אַנטי-יודישער טעראָר אין דאַנציג

דאַנציג, 13, (ספּ. טעל.)

נעכטען ביינאַכט האָבען די נאַציס בעקלעפּט די יודישע שויפענסטער מיט אַנטי-יודישע לאָזונגען.

פריינד פון פען-קלוב

וואַרשאַ (יט״א) די טעג איז אין דער וואוינונג פון דירעקטאָר פון דער י. ט. א. ה׳ מ. מאָזעס, פאָרגעקומען אַ צווייטע בעראַטונג וועגען שאַפען אַ געזעלשאַפט פריינד פון פּ. ע. נ.-קלוב.

דער פּרעזעס פון פּ. ע. נ.-קלוב, נח פּרילוצקי, האָט אין אַ לענגערע רעדע אינפאָרמירט די אַנוועזענדע געסט וועגען די אויפגאַבען, וואָס שטעהען איצט פאַר דעם יודישען פען-קלוב און וועגען דער נויטווענדיגקייט צו שאַפען די געזעלשאַפט „פריינד פון פּ. ע. נ.-קלוב“. וועגען דעם זעלבען ענין האָבען זיך אויך אַרויסגעזאָגט: אַהרן צייטלין, איציק מאַנגער, מ. בורשטין, ד״ר וואָלמאַן, דאָקטאָר רייכמאַן, צידעראָוויטש, שידלאָווסקי א. א.

עס איז בעשלאָסען געוואָרען צו שאַפען אַ פּ.ע.נ. פריינד-געזעלשאַפט, וואָס וועט בעשטעהן פון מיטגלידער, גרינדער און לעבענסלענגליכע מיטגלידער לויט דעם מוסטער פון די פּ.ע.נ.-פריינד-געזעלשאַפטען אין אַנדערע לענדער. אַלע איינגעלאַדענע געסט האָבען זיך שוין דעקלאַרירט אַלס מיטגלידער.

מיט דער ווייטערדיגער אָרגאַניזאַציאָנס-אַרבייט פיהרען אָן די ה״ה מ. שידלאָווסקי און דר. יוזעף רייכמאַן.

אַנטי-ציוניסטישער אַרויסטריט

פון אַ׳עגיפּטיש בלאַט

ירושלים. (יט״א) אין צוזאַמענהאַנג מיט׳ן אָפענעם בריף פון לאָרד מעלטשעט אין „טיימס“ וועגען דער נויטווענדיגקייט צו עפענען עבר-הירדן פאַר יודישער קאָלאָניזאַציע פערעפענטליכט דאָס פיהרענדע אַראַבישע בלאַט פון עגיפּטען „מאַקאַטאַם“ אַן אַנטי-ציוניסטישען אַרטיקעל, פאַר-וואַרפענדיג די ציוניסטען, אַז זיי מאַכען זיך נישט וויסענדיג וועגען די אָפיציעלע בעשטימונגען, אויפ׳ן יסוד פון וועלכע עבר-הירדן איז אויסדריקליך אויסגעשלאָסען געוואָרען פון דער איינפלוסען-ספערע פון ציוניזם. די יודען בעגנוגענען זיך נישט — שרייבט „מאַקאַטאַם“ — מיט א״י און זוכען צו פערוויקליכען זייערע טרוימען אויך אין עבר-הירדן, סיריען און לבנון. די צייטונג דערציהלט וועגען יודישע בעמיהונגען אין איי-אַפּאַ צו קאָאיינ-פלוסען פראַנקרייך, אַז יודען זאָלען בעקומען אַ צוטריט צו דער קאָלאָניזאַציע אין סיריען און לבנון. „מאַקאַטאַם“ זעהט פאַר, אַז די דאָזיגע יודישע בעשטרעבונגען וועלען זיך אַנטרעפען אויף אַ שטאַרקער אָפּאָזיציע נישט בלויז פון די רעגירונגען, נאָר אויך פון דער אַראַבישער בעפעלקערונג אין די דאָזיגע לענדער.

אַ פּוילישע פּראַכט-שיף אויפען שוואַרצען ים

גיט ס.אָ.ס.-סיגנאַלען

בוקאַרעשט, 13 (ספּ. טעל.)

די נעכטיגע רומענישע פּרעסע מעלדעט, אַז זייט צוויי טעג העררשען אויפ׳ן שוואַרצען ים געוואַלדיגע שטורמען.

אַ פּוילישע פּראַכט-שיף (די צייטונגען געבען נישט אָן דעם נאָמען) וועלכע שווימט קיין טולאַן געפינט זיך אין געפאַהר און גיט ס.אָ.ס.-סיגנאַלען.

פון קאָנסטאַנץ זענען אַרויסגעשיקט געוואָרען אויף הילף דער פּוילישער שיף 2 הילפס-שיפען, דער ים איז אָבער געווען אַזוי צושטורעמט, אַז זיי האָבען נישט געקענט צוקומען צום פּוילישען דאַמפער, קיין ווייטערדיגע פּרטים זענען נישט פאַרהאַן.

אַ מעטעאָר איבער טאָמאַשאָוו

טאָמאַשאָוו, 13 (ספּ. טעל.)

נעכטען 1 אַ זייגער ביינאַכט האָבען די איינוואוינער פון טאָמאַשאָוו בעמערקט איבער דער שטאָט אַן אויסערגעוועהנליכע ערשיינונג. אין אַ געוויסען מאָמענט האָט דער גאַנצער הימעל אויפגעבליצט מיט אַ העלער סעלערין-קאָליר, אויפ׳ן הימעל האָט זיך בעוויזען אַ מעטעאָר אין דער געשטאַלט פון פייערדיגער קויל מיט אַ פאַרפאָרזירענעם צאָפּ.

די גאַנצע ערשיינונג האָט געדויערט עטליכע סעקונדען.

אויפ׳ן וועג פון „טשעליוסקין“

פאָהרט איצט אַרויס אַ סאָוויעטישע עקספּעדיציע

מאָסקווא, 13 (ספּ. טעל.)

פון מאָסקווא איז עקספּעדירט געוואָרען די ביינע פאַרמירטע מאַנשאַפט פון אייז-ברעכער „קראַסין“, וועלכער פאָהרט אַז אין דער נאָהענטסטער צייט בראש פון עטליכע האַנדעלס-שיפען אויף אַ גרויסער רייזע מיט דעמזעלבען וועג וואָס „טשעליוסקין“.

„קראַסינ׳ס“ רייזע דאַרף זיין אַ בעווייז, אַז דער קאַמף פון סאָוויעטישע וויסענשאַפטלער צו בעהערשען די אַרקטישע לענדער איז געקרוינט געוואָרען מיט אַ זיג.

„קראַסינס“ מאַנשאַפט בעשטעהט בלויז פון יונגע מענשען, וועלכע זענען נישט עלטער פון 35 יאָהר.

וואו וועט פאָרקומען

דער 19-טער ציוניסטישער קאָנגרעס?

צוריך (יט״א) דאָס איזראַעליטישע וואָכענבלאַט פיר די שווייץ ברענגט מיטטיילונגען פון לאָנדאָן, לויט וועלכע די ציוניסטישע עקזעקוטיווע זאָל האָבען בדעה אָפּצוהאַלטען דעם 19. ציוניסטישען קאָנגרעס אין דער שווייץ. עס קומען דערביי אין בעטראַכט איינציגע שטעט, מיט וועלכע עס ווערען שוין געפיהרט אונטערהאַנדלונגען, נעבען דער שווייץ בעמיהט זיך וועגען דעם די טשעכאָסלאָוואַקיי, וואו די לעבענס-קאָסטען זענען ביליגער, צוליב פּאָליטישע טעמים קאָן מען אָבער אין דער טשעכאָסלאָוואַקיי דערווייל נישט אָנהויבען קיין פאַרהאַנדלונגען.

מען לעגט אויך פאַר צו נעהמען אין בעטראַכט בעלגיען, די ענגלישע ציוניסטען וואָלטען אָבער אַמליבסטען געזעהען דעם קאָנגרעס אין לאָנדאָן.

דער אַקציאָנס-קאָמיטעט וועט אויף זיין ירושלים׳ער סעסיע אין סוף מערץ אָננעהמען וועגען דעם ענין אַ בעשלוס אָדער וועט געבען דער עקזעקוטיווע ענטשפּרעכענדע דירעקטיוועז.

MANON

פאַר דאַמען און העררען!

די אָריגינעלסטע מתנות ביי יעדע געלעגענהייט עמפּפעהלט נאַלד, ביזשוטעריע, ציהרונג, זייגערס, פּלאַטער, טישבעשטעק, שיסלען, קוישען, טאַסען, צוקער-ביסען, סערוויזען א.ז.וו. אין אַ גרויסען אויסוואַהל.

פּרייזען אויסערסט נידריגע!

PIOTRKOWSKA 70. Tel. 234-07.

בני-ברק ווערט „גרויסשטעטיש“

ירושלים. (יט״א) די פּרעסע שרייבט, אַז די קאָלאָניע בני-ברק פערלירט בהדרגה דעם לאַנד-ווירטשאַפטליכען כאַראַקטער און אויסזעהען, וועלכען עס האָבען איהר געגעבען איהרע גרינדער און פערוואַנדעלט זיך אַלץ מעהר און אין אַ „כרך“. עס קומען צו פאַבריקען, גרויסע, צוויי און דריי-שטאָקיגע הייזער, גרויסע האַנדעלס-געשעפטען פון פערשידענע בראַנזשען. די בעפעלקערונג וואַקסט פון וואָך צו וואָך, דער פּרדסים-שטח ווערט פסדר איינגעשרומפּען, און די פּרייזען פון מגרשים שטייגען („הירדן“).

געשטאָרבען בעדייטענדער יודיש איטאַליענישער שריפטשטעלער

דזשוליאָ פּיאַצאַ

טריעסט (יט״א) דאָ איז געשטאָרבען אין עלטער פון 72 יאָהר דער בעקאַנטער יודישער שריפטשטעלער, טעאַטער-קריטיקער און פּאָעט דזשוליאָ פּיאַצאַ, וועלכער איז אויך געווען איינער פון די פיהרער פון דער „אירעדענטאַ-בעוועגונג“, צוליב וועלכער ער איז אויך געווען אַרעסטירט אַ לענגערע צייט דורך דער עסטרייכישער רעגירונג. דזשוליאָ פּיאַצאַ איז געווען דער אויטאָר פון פּאַטריאָטישע איטאַליענישע לידער און פאַרקעמפער פאַר דער פאַראייניגונג פון טריעסט צו איטאַליען.

DR. MED. H.

Różaner

ספּעציאַליסט פאַר

הויט, ווענערישע און סעקסועלע קראַנק.

NARUTOWICZA 9,

tel. 128-98.

נעמט אָן פון 9–1 פאַרמ. און פון 5–9.

רעפּרעזענטאַנץ-טעאַטער

„ראָזמאַיטאָשטשי“

ציגעל-גאַס 27. טעל. 112-25.

דירעקציע: דוד צעלמייסטער.

לעצטע גאַסטשפּילען

פונ׳ם בערימטען יודיש-דייטשען קינסטלער, פּרעמיער פון די בערלינער טעאַטערן

אַלעקסאַנדער גראַנאַך

היינט דאָנערשטאַג, 9.30 אָוונט

אַלע בילעטען נור 1 זל. ערשטע רייה

אין פּאַרטער

וועלט-געוויסען!

בעמערקונג: שבת און זונטאַג 12 פריה 2 גרויסע און ביליגע פריהמאָרגענס מיט׳ן אָנטייל פון אַל. גראַנאַך.

שבת, 4.30 נאָכמיטאָג

אַלע בילעטען אין פּאַרטער נאָר 1 זל. ערשטע רייה

גרויסע טראַדיציאָנעלע

פּורים-פאָרשטעלונג

„אחשורוש“

25 נומערן געזאַנג 25

ספּעציעל פערגרעסערטער כאָר און אָרקעסטער!

פאַני רובינאַ אין דער ראָל אסתר המלכה; מאַקס באָזשיק — אחשורוש; מ. הילסבערג — מרדכי; דוד האַמבורגער — המן; ש. הערש-קאָוויטש — ויזתא.

מאָנטאַג — גראַנדיעזער אָפּשידס-אָוונט פון

אַלעקסאַנדער גראַנאַך

שולען פאַר דער יודישער בעפעלקערונג

מיט דער יודישער און העבראַאישער אונטעריכטס-שפּראַך

די פראַגע איז נעכטען אָפּגעוואָרפען געוואָרען אין דער בילדונגס-קאָמיסיע פון סיים

וואַרשאַ, 13 (טעלעפאָניש)

אויף דער היינטיגער זיצונג פון בילדונגס-קאָמיסיע ביים סיים איז בעטראַכט געוואָרען דער פּראָיעקט, וועלכען ס׳האָט מיט 5 יאָהר צוריק אַריינגעטראָגען דעפּ. גרינבוים וועגען שאַפען פאַר דער יודישער בעפעלקערונג שולען מיט דער יודישער אָדער העבראַאישער שפּראַך, 5 יאָהר צייט האָט דער דאָזיגער פּראָיעקט אַרומגעוואַנדערט אין פערשידענע קאָמיסיעס.

רעפערירט האָט דעם פּראָיעקט דעפּ. שטעפּאַניאַק, וועלכער האָט פאָרגעלעגט אָפּצוּוואַרפען דעם פאָרשלאַג צוליב פאָרמעלע טעמים.

דעפּ. זאָמערשטיין שטיצט דעם פאָרשלאַג, ווייל ער איז אין הסכם מיט דער קאָנסטיטוציע, ער זאָגט, אַז מ׳מוז בעפרידיגען די שטרעבונגען און בעדערפעניששען פון די יודישע מאַסען צו האָבען שולען אין זייער מוטער-שפּראַך און זאָגט זיך אַרויס פאַר נאַצ. קולטורעלע אויטאָנאָמיע פון די מינדערהייטען, ער פּאָלעמיזירט אויך מיט די ענדעקעס וועלכע טענה׳ן, אַז די יודען זענען נאָך נישט צווישען זיך אַדורכגעקומען אין דער שפּראַכען-פראַגע, דאָס איז צביעות, זאָגט דער רעדנער, די ענדעקעס געהען ווייניג אָן אונזערע חלוקי דעות אין דער שפּראַכען-פראַגע.

— יודען, זאָגט דער רעדנער, וועלען שוין צווישען זיך אַדורכקומען אין דער פראַגע פון יודיש אָדער העבראַאיש.

דער ענדעק דעפּ. קאַרנעצקי זאָגט זיך אַרויס געגען פּראָיעקט מיט׳ן אַלטען בעקאַנטען ענדעקישען פּזמון, אַז מ׳טאָר נישט שאַפען קיין מלוכה אין אַ מלוכה.

דער פּ.פּ.ס.-ישער דעפּוטאַט פּיאָטראָווסקי מאַכט געוויסע פאַרבעהאַלטען און ערקלערט, אַז ער וועט שטימען פאַר׳ן פּראָיעקט, אויך די אוקראַינער ערקלערען, אַז זיי וועלען שטיצען דעם פּראָיעקט.

דער פאָרשלאַג איז סוף-כל-סוף אַדורכגעפאַלען.

אויף דער זעלבער זיצונג איז אויך בעטראַכט געוואָרען דער ענדעקישער פאָרשלאַג וועגען רעכט פון מיניסטער צו בעזייטיגען פּראָפעסאָרען און וועגען שכר-לימוד פאַר סטודענטען, די פאָרשלאַגען האָבען אַרויסגערופען אַ לענגערע דעבאַטע.

דעפּ. זאָמערשטיין רעדט וועגען די יודישע סטודענטען און ווייזט אָן, אַז די צאָהל יודישע סטודענטען אויף די אוניווערזיטעטען פערקלענערט זיך נישט דורך דעם „נומערוס קלאַוזוס“ נאָר דורך אַן אַלגעמיינער פּאָליטיק וואָס ווערט געפיהרט לגבי די יודישע סטודענטען, אָרימע יודישע סטודענטען ווערען נישט בעפרייט פון שכר-לימוד און בעקר מען נישט קיין סטיפּענדיעס דעפּ. זאָמערשטיין טראָגט אַריין אַ רייה פאָרשלאַגען, וועלכע ווערען אָפּגעוואָרפען.

לאדז. 14 מערץ 1935

מלחמה אויפן אינטערנאציאנאלן וואלוטע-פראנט

קאמף פון ענגלישען פונט געגען גאלד-בלאק

דאס פאלען פון קורס פון ענגלישען פונט האט אנגענומען א שנעלען כאראקטער וואס דראהט צו ארויסצורופען אויפן וועלט וואלוטע-מארק אנ'אמת'ן כאאס. דאס שנעלע פאלען פון ענגלישען פונט האט מיטגעצויגען אויך אנדערע וואלוטעס, וואס זענען אין דער לעצטער צייט געווען, מעהר ווייניגער סטאביליזירט, ווי למשל, דעם דאלאר, פראנצויזישען פראנק, איטאליעניש לירע, יאפאנישען יען און אפילו דער האלענדישער גולדען האט זיך א וואקעל געטון.

אין דער ערשטער רייה האט אבער דאס פאלען פון פונט געהאט א השפעה אויפ'ן דאלאר, וועלכער האט אויך אנגעהויבען צו פאלען. באלד דערנאך האט זיך אפגעשטעלט דאס אנטלויפען פון גאלד קיין אמעריקא און עס איז נישט אויסגעשלאסען, אז אויב דער דאלאר זאל ווייטער פאלען, וועט פארקומען א פערקעהרטע ערשיינונג, און נעמליך דאס גאלד וועט צוריקלויפען קיין אייראפע.

די איצטיגע שטימונג אויף די וועלט - בערזעס איז צוליב די דאזיגע געשעהענישען א זעהר נערוועזע. די לאגע ווערט נאך קאמפליצירטער צוליב די פערשידענע קלאנגען וואס זענען זיך סותר איינע די צווייטע און וואס ערלויבען נישט אין קיין פאל צו אריענטירען זיך אין דער לאגע. איינע פון די קלאנגען, וואס האט זיך אויך בעוויזען אין א טייל פרעסע איז, אז די ענגלישע רעגירונג, וועלכע האט בעוואוסטזיניג אנגענומען אנ'אקציע צו ווארפען דעם קורס פון פונט, האט נישט בעוויזען אויפצוהאלטען איהם אויף דער געוואונשענער הויך. די איניציאטיוו האט זיך ארויסגעגליטשט פון די הענד און דאס איצטיגע שנעלע פאלען פון פונט געשעהט שוין געגען דעם ווילען פון ענגלישען פינאנץ-מיניסטעריום און דראהט מיט אנ'אמת'ער קאטאסטראפע.

דער דאזיגער קלאנג ערקלערט זיך מיט דער אינטערווענץ פון דער ענגלישער באנק, וועלכע האט אויף א קורצער צייט אפגעהאלטען דאס פאלען פון פונט. די אינטערווענץ איז אבער געווען נאר א קורצע און דער פונט איז ווידער איבערגעלאזען געווארען זיין גורל.

אבער די רוהיגקייט מיט וועלכער די ענגלישע פינאנציעלע קרייזען און בעזונדערס די רוהיגקייט, מיט וועלכער דער ענגלישער פינאנץ-מיניסטער נעמט אויף דאס פאלען פון פונט, א רוהיגקייט, וואס שטעהט אין א בולט'ן קאנטראסט צו דער פיבערהאפטער נערוועזיטעט, וואס האט ארומגעכאפט אלע בערזעס פון דער אלטער און נייער וועלט, לייקענט אפ דעם דאזיגען קלאנג. וואהרשיינליכער איז אנ'אנדערע מיינונג, וואס שטאמט פון די פעראייניגטע שטאטען און וואס טייטשט אויס דאס געוואלדיגע פאלען פון פונט אלס א קריגס-ערקלערונג דעם דאלאר.

„האוואס" מעלדעט פון ניו-יארק אז אין די דארטיגע קרייזען איז מען שטארק בעאונרוהיגט, צוליב דער דאזיגער אטאקע פון פונט און מען גרייט זיך ענערגיש צו א קאנטר-אטאק. אין די קרייזען פון קאנגרעס טראגט מען זיך ארום מיט'ן געדאנק צו דעוואלוואירען דעם דאלאר ביז 50 פראצענט פון זיין פריהערדיגען ווערט. עס איז גאנץ מעגליך, אז דאס פאלען פון קורס פון דאלאר, וואס האט זיך איצט אנגעהויבען, זאל זיין דער ערשטער סיגנאל פון דער קאנטר-אטאקע.

אז די געשעהענישען אויפ'ן וואלוטע-פראנט נעהמען אן א כאראקטער פון א מלחמה ווערט בעשטעטיגט דורך דער מעלדונג, וואס איז פערעפנטליכט געווארען אין דער אמעריקאנישער פרעסע, אז פרעזידענט רוזוועלט האט זיך געווענדעט צו דער ענגלישער רעגירונג וועגען בעשטימען א פעסטען פערהעלטניש צווישען די קורסען פון פונט און דאלאר. פערשטעהט זיך, אז די גאנצע שווערינקייט בעשטעהט טאקע אין פעסטשטעלען דאס דאזיגע פערהעלטניש. ענגלאנד שרייבט צו דעם פאר'מלחמה'דיגען פערהעלטניש, ד. ה. איין פונט גלייך 4,5 דאלאר. די פעראייניגטע שטאטען דאגעגען ווילען פערבלייבען ביים איצטיגען פערהעלטניש, ווייל דאס וואלט פאר אמעריקא לייכטער געמאכט דעם קאמף פאר די עקספארט-מערק. מען דארף דעריבער אננעהמען אז די פעראייניגטע שטאטען שטרעבענדיג צו דערהאלטען די איצטיגע פערהעלטניש, וועלען מיט'ן פאלען פון פונט גלייכצייטיג ווארפען אויך דעם קורס פון דאלאר. יעדענפאלס איז די תשובה פון ענגלאנד אויף רוזוועלטס פארשלאג א סיסטעמאטיש ווארפען פון פונט און דאס קען אנדערש נישט ערקלערט ווערען, ווי אנ'אנהויב פון א וואלוטע-מלחמה.

די לאגע ווערט נאך קאמפליצירטער דורך דעם, וואס גלייכצייטיג מיט דעם קריג געגען דאלאר, איז אויך די מלחמה געווענדעט געגען די לענדער מיט א וואלוטע געשטיצט אויפ'ן גאלד סטאנדארט מיט'ן פראנצויזישען פראנק אין דער שפיץ. דא קען שוין דער קאמף זיין א פערביטערטער. דער דאלאר איז שוין לאנג אוועק פון דער גאלד באזע און וועט זיך דעריבער בעגנוגען נאר מיט פאסיווע פערטיידיגונגס מיטלען, ד. ה. אויך ווארפען דעם קורס. דאגעגען די לענדער, וואס האבען זיך נישט אפגעזאגט פון גאלד סטאנדארט וועלען מוזען אננעהמען מעהר ענערגישע פערטיידיגונגס-מיטלען. אמת אויך אין פראנקרייך הערען זיך שטימען, אז מען דארף זיך אפזאגען פון גאלד-בלאק און איבערגעהען צום ענגליש-אמעריקאנישען אופן פון קאמף פאר די עקספארט-מערק, וואס גליטשען זיך אלס מעהר ארויס פון די פראנצויזישע הענד. פלאנדען איז אבער אין דער הינזיכט אונבויגזאם און פראנקרייך וועט זיך בענוצען מיט יעדען אנדערען מיטעל און זיך נישט אפזאגען פון גאלד-בלאק. איינס פון די דאזיגע מיטלען איז אויסגעדרוקט אין דער ערקלערונג פון מיניסטערפלאנדען און פינאנץ-מיניסטער מארטען, אין וועלכער עס ווערט געזאגט, אז אויב דאס פאלען פון די אויסלענדישע וואלוטעס וועט זיך נישט אפשטעלען, וועט די פראנצויזישע רעגירונג זיין געצוואונגען אנצונעהמען מיטלען געגען דעם דומפינג. אין דער ערשטער רייה וואלט געגאנגען דאס בעגייען די אזוי גערופענע קאמפענסאציע צאלען, וואס וועט ארויפגעלייגט ווערען אויף די סחורות פון די לענדער, פון וועלכע דער קורס פון זייער וואלוטע איז געפאלען.

אין ענגלאנד האט מען תיכף פערשטאנען געגען וועמען די דאזיגע ערקלערונג איז געווענדעט, און עס איז תיכף אפגעגעבען געווארען אויך אנ'אפיציעלע געגען ערקלערונג, אין וועלכער עס ווערט געזאגט אז אויב וועלכעס עס איז לאנד וועט העכערען דעם אריינפיהר-צאל אויף ענגלישע סחורות, בכדי אויסצוגלייכען דאס פאלען פון קורס פון פונט, וועלען אנגענומען ווערען געגען רעפרעסיעס.

די דאזיגע געגענזייטיגע און אונצווייזייטיגע ערקלערונג בעווייזען אמ'בולט'סטען, אז די אנגעהויבענע וואלוטע-מלחמה קען זיך פערוואנדלען אין א צאל-קריג.

שפיאנאזשען-נעץ פון דער דייטשער געהיים-פאליציי

איבער'ן גאנצען עפענטליכען לעבען אין דריטען רייך

די געהיימע דייטשע מלוכה-פאליציי „געסטאפא" איז אנ'ארגאניזאציע, וואס דרינגט אריין טיף אין דעם אינערליכען לעבען פון יעדען דייטשען בירגער. זי בעשטעהט פון אנ'אנפיהרענדע אפטיילונג און פינף אונטער אפטיילונגען. די אנפיהרענדע אפטיילונג האט די אויפגאבע צו איבערוואכען די אונטער אפטיילונגען. מיט אנדערע ווערטער הייסט דאס, אז די גאנצע טעטיגקייט פון דער „געסטאפא" ווערט אויך גענוי נאכשפיאנירט. די אונטער אפטיילונגען ווידער האט יעדע ווידער א בעזונדער אפגעגרעניצט געביט פון טעטיגקייט. איין אפטיילונג האט די אויפגאבע צו אפסערווירען די קאמוניסטען סאציאליסטען און די אמאליגע בירגערליכע פארטייען. א ספעציעל גרויסע אפטיילונג פערנעהמט זיך מיט איבערוואכען די נאצ.-סאצ. פארטיי.

א בעזונדערע אפטיילונג פערנעהמט זיך מיט דעם רייזע-פערקעהר. לעצטענס האט זעהר אפט פאסירט אז פערזאנען, וואס האבען אין וואגאן געשמועסט וועגען פאליטיק זענען אויף דער סטאציע ארעסטירט געווארען. פריהער האט מען געמיינט אז מען האט אין די פאלען געהאט צו טון מיט צופעליגע מוסרים וואס האבען צוליב פארטייאישע טעמים איבערגעגעבען אין די הענד פון דער פאליציי פערזאנען, וואס האבען זיך נישט מיט גענוגענדען רעספעקט אויסגעדריקט וועגען דער איצטיגער ארדנונג אין דריטען רייך. איצט ווייזט זיך ארויס, אז בעאמטע פון דער „געסטאפא" פאהרען אין אלע צוגען, בעזונדערס אין די אינטערנאציאנאלע, און פערפיהרען געשפרעכען מיט די רייזענדע, בכדי די אונצופרידענע שפעטער צו ארעסטירען. די דאזיגע געהיימע באהן-פאליציי איז מיט א בעזונדערער גרינדליכקייט ארגאניזירט.

די „געסטאפא" האט א בעזונדערע אפטיילונג פון פאבריקס-פאליציי. אין אלע גרעסערע פאבריקען בעזונדערס, אין די, וועלכע ארבייטען פאר די בעוואפנונגען, געפינען זיך גרעסערע אפטיילונגען פון שפיצלעס. אלע פערזאנען, וואס ארבייטען פאר דער בעוואפנונגס - אינדוסטריע, שטעהען אין משך פון זייער ארבייט און אין זייער פריוואטען לעבען, אונטער א שטענדיגער קאנטראלע. די טעלעפאן - פערבינדונגען פון די דירעקטארען זענען דורך געהיימען קאבעל פערבונדען מיט דער „געסטאפא". בעזונדערס שטרענג ווערט אדורכגעפיהרט די בריף-צענזור פון די דאזיגע פערזאנען. בלויז אדורכצופיהרען די שפיצעל-ארבייט פון דער אקציען-געזעלשאפט „א. ג. פארבענאינדוסטריע" זענען אנגעשטעלט 3000 בעאמטע פון דער „געסטאפא". זיי ארבייטען אין אלע אפטיילונגען אלס ארבייטער, אנגעשטעלטע און אין די צימערן פון די דירעקטארען. יעדען טאג מוזען זיי אפגעבען בעריכטען.

אויב אנ'ארבייטער אין א אמוניציע-פאבריק בעגריסט זיך אנשטאט „הייל היטלער" מיט „גוט מארגען", איז ער שוין פערדעכטיג. אויב דאס איבער'חזר'ט זיך מעהרערע מאל, ווערט ער אפגעזאגט פון דער ארבייט. אנ'ארבייטער וואס האט זיך ארויסגעדריקט צו א צווייטען: „וואס, פאר דער דאזיגער פאהן ווילסט דו געהען אין דער מלחמה און שטארבען", איז תיכף אין דער פאבריק ארעסטירט געווארען און פער'משפט געווארען אויף א גרויסע שטראף. אין דער ליסטע פון דער צענטראלע פון דער „געסטאפא" פיגורירען די דאזיגע אלע בעאמטע, וואס נעהמען גוט בעצאהלט, מיט זייערע ספעציאליטעטען. עס זענען פערהאן אגענטען פראוואקאטארען, אגענטען צום אפוועהר פון פאבריקס-שפיאנאזש. דאן ווייטער בעאמטע, וואס האבען צו בעוואכען דאס פריוואטע לעבען פון זייערע קרבנות און קודם כל צו מעלדען וועגען יעדען צוזאמענטרעפען זיך מיט יודען.

מיט א קורצער צייט צוריק האט מען אין דער בערלינער געהיימער מלוכה-פאליציי ארויסגערופען א בעאמטען פון אנ'אעראפלאנען - פאבריק און איהם אפען ערקלערט אז די מאכט איז געגען דעם, דאס ער זאל ווייטער פערקעהרען מיט יודען. מיט א פאר טאג שפעטער, איז ער אפגעזאגט געווארען פון זיין פאסטען.

ביי דער פירמע סימענס אין בערלין זענען אנגעשטעלט צוויי הונדערט געהיים-אגענטען. די בערלינער ארבייטער ווערען געהאלטען פאר נישט זיכערע עלעמענטען. אזוי אז מען האט לעצטענס בעשלאסען צו פערקלענערען די פראדוקציע פון אמוניציע אין בערלין. דאס זאל זיין א רעזולטאט פון א ווארנונג פון דער „געסטאפא", ווייל נישט קוקענדיג אויף דער גרינדליכער איבערוואכונג, איז לעצטענס דאך געקומען צו אייניגע סאבאטאזש אקטען.

מיט א קורצער צייט צוריק זענען אין ווארנעמינדע, אין היינקעלס אעראפלאנען פאבריק דורך א שרפה פערברענט געווארען 40 נייע אעראפלאנען. עס זענען אנגענומען געווארען אלע מעגליכע מיטלען די דאזיגע שרפה וועלכע איז אהן שום ספק א רעזולטאט פון א סאבאטאזש, צו האלטען בסוד. א גרויסער טייל פון די ארבייטער זענען אפגעפיהרט געווארען אין קאנצענטראציע לאגערן. די אנפיהרענדע אפטיילונג פון דער „געסטאפא" האט אנגענומען אויסערגעוועהנליכע מיטלען. עס זענען דעלעגירט געווארען אין דער פאבריק ספעציעלע שפיאנען מיט'ן צוועק צו שפיאנירען די אייגענע שפיאנען. א סך נישט זיכערע עלעמענטען פון דער „געסטאפא" זענען בעזייטיגט געווארען. געהרינג איז געווען משוגע פון כעס, אבער נישט קוקענדיג אויף אלעם האט מען די שולדיגע נישט געכאפט.

זעהר א שווער געביט פאר דער „געסטאפא" איז די לופט-פליהעריי. די דייטשע אנפיהרענדע קרייזען זענען שטארק בעאונרוהיגט, צוליב די זעהר אפטע קאטאסטראפעס פון די נייע יאגד און באמבען אעראפלאנען. צום טייל איז דאס א רעזולטאט פון דעם צו שנעלען אויספערטיגען די מאשינען, צום טייל — צוליב דעם נישט גענוגענד געשולטען פערזאנאל.

מיט 5 וואכען צוריק זענען צוויי נייעסטע ריזען באמבען אעראפלאנען אראפגעפאלען איינער נאכן אנדערען. די דאזיגע אעראפלאנען זענען געווען גערינגס גרויסע האפנונג. זיי האבען געקאנט מיטנעהמען א געוואלדיגען סכום באמבעס, נאך דער קאטאסטראפע מיט די אעראפלאנען, איז די „געסטאפא" מאבילעזירט געווארען. ערשטענס בכדי צו זארגען דערפאר, אז די עפענטליכקייט זאל קיין ווארט זיך נישט דערוויסען וועגען די קאטאסטראפעס, און צווייטענס, זאלען איהרע אינזשעניערען פעסטשטעלען צי דאס איז געווען אנ'אומגליקס-פאל, אדער סאבאטאזש.

די לופט-פליהער פערזיכערונג וואס ביז איצט איז זיי געלונגען אין פריוואטע הענד, האט געמוזט איבערגעהען צו דער רעגירונג, ווייל די גרעסטע דייטשע פריוואטע פערזיכערונגס - געזעלשאפטען האבען ערקלערט, אז זיי קענען נישט מעהר צאהלען קיין ענטשעדיגונג. אבער די „געסטאפא" האט גאר נישט געקענט אויפטון. מען האט אויפגעשטעלט א גאנצע ארמעע פון קליינע מוסרים, אבער דערוויל האבען זיי, אויף דעם געביט, ווייניג וואס געקאנט אויפטון.

צי וועט לאיד דזשארזש אריין אין דער איצטיגער ענגלישער רעגירונג?

אין דער שווייצארישער „באזעלער נאכריכטען" ווערט ארומגערעדט די פראגע אויב עס וועט קומען אין ענגלאנד צו א ענדערונג פון דער רעגירונג, די צייטונג שרייבט:

מיט א קורצער צייט צוריק איז אין וואוועטרי ליווער-פולער קרייז פארגעקומען נאכוואהלען, וואס זענען געווען פון גרויסע איבערליכער פאליטישער בעדייטונג, ווייל מען קען פון זיי ארויסדרינגען צי עס דראהט אין ענגלאנד א קאבינעט קריזיס. עס איז שוין איצט א פאקט, אז די נאציאנאלע רעגירונג פערלירט פון טאג צו טאג אלס מעהר פון איהר פאפולאריטעט, און אז זי וועט מוזען אויף וועלכען עס איז אופן „רעפארמירט" ווערען. עס אונטערליגט נישט קיין שום ספק, אז די נאציאנאלע רעגירונג האט ארויסגעפיהרט ענגלאנד פון קריזיס און האט אויך זעהר א סך געלייסטעט זי איז אבער איצט געקומען צו א געוויסען שטילשטאנד און ווייזט נישט ארויס מעהר קיין מוט און ווילען צו לעגען נייע יסודות פאר דער פאליטיק און ווירטשאפט וואס ווערט מצד אלע פארטייען אויף א שטורמישען אופן פערלאנגט. אלע גרויסע פאלקס-צייטונגען פון לאנד ווי למשל „דיילי מייל", „דיילי עקספרעס", „דיילי העראלד", „ניוס קראניקל", צייטונגען וואס הגם זיי האבען נישט קיין גרויסע אויסענפאליטישע בעדייטונג, ווערען זיי אבער געלעזען דורך דריי פערטעל פון די וועהלער, און זענען דעריבער מסוגל צו בעאיינפלוסען די ברייטע פאלקס-מאסען פון לאנד אין א געוויסער ריכטונג. די אלע צייטונגען זענען אבער צוליב דעם אויבען געזאגטען געגנער פון דער נאציאנאלער רעגירונג.

עס איז דעריבער געקומען דערצו, אז די רעגירונג, וואס האט אין פארלאמענט א איבערוויגענדע מעהרהייט, ווייזט זיך ארויס דאך מאכטלאז צו בעאיינפלוסען די ברייטע פאלקס מאסען אין לאנד און אין די וואהל קרייזען, די רעגירונג מאכט פרובירען צו געווינען פאר זיך די דאזיגע מאסען. דער רוף וואס הערט זיך איצט אלס עפטער אין די רייהען פון די ענגלישע קאנסערוואטיווען, איז דער רוף, וואס איז אין אונזערע צייט אלטער גוט בעקאנט, דאס איז דער רוף נאך פיהרענדע פערזענליכקייטען. די דריי פיהרער פון דער נאציאנאלער רעגירונג — ראמזיי מאקדאנאלד, סטאנלי באלדווין און נעוויל טשעמבערלען — זענען נישט קוקענדיג אויף זייערע אויסערגעוועהנליכע פעהיגקייטען, נישט מסוגל מיטצורייסען די ברייטע פאלקס מאסען, און אנצופיהלען די נאציאנאלע רעגירונג מיט א נייער אנציהונגס-קראפט. מען האט אפט אין דער ענגלישער פרעסע געגעבען די עצה צוצוציהען צו דער מיטארבייט יונגערע כחות און זיי צו געבען א שאנס. פערשטעהט זיך די דאזיגע עצה האט נאר דאן א ווערט, אויב עס זענען פאקטיש פערהאן „יונגע גלענצענדע טאלאנטען" וועגען וועלכע מען האט לעצטענס אזויפיל גערעדט. ביז איצט האט מען זיי אבער נאך נישט בעוויזען צו געפינען, און יעצט האט [illegible] זיך צוריק געווענדעט צו דער אלטער גווארדיע און דארט אנגעהויבען צו זוכען. און דער זוכענדער בליק ווערט וואס אמאל אלץ מעהר אנגעצויגען פון דער מאגנעטישער פערזענליכקייט לאיד דזשארזש, נאר לאיד דזשארזש שמועסט מען אין ענגלאנד, איז בכוח די נאציאנאלע רעגירונג אנצופיהלען מיט א נייעם לעבען, ארויסצורוקען א פראגראם פון קאנסטרוקטיווע רעפארמען און צו געווינען פאר די רעפארמען די ברייטע פאלקס מאסען. אויך פון א אנדער פארשלאגען צו ענדערען די נאציאנאלע רעגירונג, מען לעגט פאר, אז טשערטשיל און לאיד דזשארזש, דאס הייסט די ביידע פיהרער פון די אונצופרידענע קאנסערוואטיווען, זאלען אריינגעצויגען ווערען אין דער רעגירונג און אזוי ארום וועט צוריקגעשטעלט ווערען דער שלום אין קאנסערוואטיווען לאגער.

די ענטשיידונג פון גאנצען ענין ליגט נאך ווי פריהער אין די הענד פון סטאנלי באלדווין. ער וועט זיך ענטשיידען אויב עס זאל אין קארלטאן קלוב צוזאמענגערופען ווערען א פערזאמלונג פון די קאנסערוואטיווען, און ער וועט פרובירען צו ברענגען צו א איינינקייט און פערשטענדיגונג אין דער פארטיי — פון אזא מעגליכקייט ווערט אין די לעצטע טעג א סך גערעדט — אדער ער וועט, ווי דאס לעגט פאר גארווין איבערגעבען דעם קעניג א דימיסיע פון גאנצען קאבינעט, מיט דעם פארשלאג צו בילדען א גאנץ נייע רעגירונג.

ערפינדער פון די קלאנג-פילמען האט געהונגערט און געשטארבן אנ'איינזאמער

דער קלאנג־פילם איז דאך איינע פון די גרעסטע זאכן, וואס דער מענשליכער מוח האט אויסגעטראכט. עס איז איינע פון די גרעסטע אינדוסטריען אין דער וועלט. עס איז איינע פון די גרעסטע פערגעניגנס, וואס דער מענש האט פאר זיך געשאפן.

אבער דער מענש וואס האט עס אויסגעטראכט — ער האט עס אפילו קיינמאל נישט געזעהן! ער האט זיין לעבען, זיין געזונט אויף דעם אוועקגעגעבען און האט דערפון קיין גראשן נישט געהאט. פערקערט, יעדען גראשן, וואס ער האט פערמאגט האט ער אריינגעלייגט אין דער ערפינדונג. דער סוף איז געווען, אז ער איז געשטארבן אלט, קראנק, פערהונגערט און פון קיינעם נישט אנערקענט. קיינער, פון ברייטן עולם, ווייס אפילו נישט דעם נאמען זיינעם.

זיין נאמען איז טשארלז עגאר פריטס.

זיין אומגליק איז געווען, וואס ער איז געבוירען געווארען צו פריה. ער איז געקומען אויף דער וועלט אין 1838, דאס הייסט כמעט מיט 100 יאהר צוריק. און ווען ער האט געמאכט זיין ערפינדונג, און געוואלט ארויסנעהמען א פאטענט, האט מען איהם נישט געוואלט געבען. פאר־וואס? ווייל די עקספערטען פון דער רעגירונג האבען נישט פער־שטאנען די ערפינדונג! הייסט אויב די געלעהרטע פון דער רעגירונג האבען עס נישט פערשטאנען — וואס איז שוין דא צו זאגען וועגען אנדערע?

זיי האבען פשוט געזאגט, אז זיין ערפינדונג איז א זאך, וואס איז נישט געשטויגען, נישט גע־פלויגען. זיי האבען זי פשוט נישט געקענט בענעמען.

וואס האבען זיי געזאגט וועגען איהם? גאנץ איינפאך, אז ער איז א משוגעת. און אין דעם בעשטעהט דאס אומגליק פון אלע אזעלכע פאלען מיט גרויסע מענשען, וואס קומען מיט גרויסע נייע זאכען: די וועלט קען זיי נישט פערשטעהען, און זאגט זי, אז ווייל זי האבען קיין פערשטאנד נישט, אז זיי זענען משוגעים.

יאהרען און יאהרען האט פריטס געשיקט זיין ערפינדונג קיין וואשינגטאן צום פאטענטירען, די לעצטע גראשענס פלעגט ער אוועקגעבען דערויף, און שטענדיג פלעגט ער עס קריגען צוריקגעשיקט.

ביז איינמאל, ענדליך, האבען די רעגירונגס־עקספערטען דערזעהען די ליכט און האבען איהם איינגעשיקט א פאטענט. אבער פריטס האט איהם שוין נישט ערהאלטען. ער איז שוין געווען טויט.

דאס איז געווען אין 1916. זיין ערפינדונג האט ער געמאכט אין 1880. אלזא, זעקס און דרייסיג יאהר זענען אוועק. יאהרען פון פיין, עלענד און שרעקליכע חלומות, און ווען דער טרוים איז ענדליך פערווירקליכט געווארען, איז דער טרוימער שוין נישט געווען.

אלזא, אין יאהר 1880 איז שוין געווען ערפונ־דען דער קלאנג־פילם, עטליכע יאהר איידער עס איז ערפונדען געווארען דער פילם. כאטש געוועהנליך גלויבט די וועלט, אז דער פילם איז געקומען פריה־ער און דער קלאנג־פילם — שפעטער.

פריטס האט נאך דעם פילם נישט געוואוסט. ער האט בלויז געמאכט די ענטדעקונג, ווי אזוי צו פאטאגראפירען קלאנגען. שפעטער האט מען עס קאמבינירט מיט'ן פילם און עס איז געווארען דער היינטיגער קלאנג־פילם.

ווען דער פאטענט איז ענדליך ארויסגעגעבען געווארען, האבען איהם געקראגען פריטס'עס יורשים. זיי האבען איהם פערקויפט צו דער וויקטאר טאקינג מאשין קאמפאני. די „וויקטאר" האט עס פערקויפט צו דער „ר. סי. איי.", (די רעדיא קארפא־רעישאן אוו אמעריקא), און די „ר. סי. איי." האלט עס איצט ווי איהר טייערסטען פערמעגען. וויפיל די יורשים האבען געקראגען איז נישט בעקאנט. מסתמא א שיבוש. אבער וואס איז דער חילוק? דער עיקר איז, אז ער, דער ערפינדער אליין, האט גאר נישט געהאט.

פריטס איז געבוירען געווארען אין אנעאנטא, ניו־יארק, דעם 13־טען אקטאבער 1838.. ארום יענער צייט האט דער קאנגרעס אין וואשינגטאן נאר וואס געהאט בעשטימט א סומע געלד אויסצופרובירן עפעס אן ערפינדונג, וואס מען האט א נאמען גע־געבען „טעלעגראף".

עס האט איהם געצויגען צו זיין א מעכאניקער, און ער איז אוועק צו א זייגערמאכער און זיך גע־לערענט זייגערמאכעריי. די קליינע רעדלעך, און הינטעלעך האבען איהם בעצויבערט. טאג און נאכט פלעגט ער זיצען און אריינקוקען אין שפאקטיוו און זיך פארקען אין די דינע איידעלע געדערים, פון איידעלע זייגערס און ער איז געווארען א ספעצי־יאליסט אין זיין פאך.

ער האט געקראגען א גרויסען נאמען אין זיין פאך. אין שפעטערע יאהרען האט ער געגרינדעט דעם „בריפקאסטען" אין א זשורנאל פון זייגער־מאכערס, און זיינע ענטפערס זענען געלעזען געווארען מיט א גרויסען אינטערעס. ער האט אויפגעטון זעהר פיל פאר דעם זייגערמאכער־פאך. און איינמאל האבען די זייגער־מאכערס פון ניו־יארק איהם געגע־בען א גאלדענעם מעדאל אלס צייכען פון זייער אנערקענונג.

פריטס איז געווען א קריפעל. ער איז געווען א קרומער און איז געגאנגען אויף א קוליע. מענ־שען פלעגען זיך האלטען ווייט פון איהם.. א פאר פריינד האבען זיך פעראינטערעסירט מיט איהם. ער האט פערדינט אויף א שטיקעל לעבען און די איבע־ריגע צייט האט ער אפגעגעבען פאר זיינע ערפינ־דונגען. ער פלעגט כמעט קיינמאל נישט געהען צווישען מענשען. זיין לאבאראטאריע איז געווען זיין וועלטעלע.

נישט געקוקט אויף זיין אפגעזונדערטקייט, זענען דאך געווען מענשען וואס האבען געהערט פון איהם און פלעגען איהם אמאל קומען בעזוכען. דאס זענען געווען וויסענשאפטליכע. זיי האבען גע־האלטען פון איהם, פון זיין גוטען קאפ. זיי פלעגען אפט קומען זיך בעראטען מיט איהם. זיי האבען גע־וואוסט, אז ער ארבייט עפעס אויף וויכטיגע זאכען.

איצט ווייסט מען שוין, וואס יענע וויכטיגע זאכען זענען געווען. דאס זענען געווען יענע זאכען, פון וועלכע מען האט שפעטער, שוין נאך זיין טויט, געמאכט דעם קלאנג־פילם. און נאך מעהר:

יענער מענש האט שוין געארבייט אויף טעלע־וויזיע, יענער וואונדער וואס מאכט מעגליך, אז מען זאל קענען זעהען א מענשען, וואס רעדט מיט איינ'ם אויפ'ן טעלעפאן הונדערטער מיילען ווייט, פונקט אזוי ווי מען קען איהם הערען — יענער מענש האט שוין געארבייט דערויף און האט אוועק־געלייגט דעם פונדאמענט דערפאר.

אבער מיט טעלעוויזיע איז פריטס נישט גע־גאנגען אזוי ווייט ווי מיט זיין קלאנג־פילם. דא האט ער טאקע אויסגעארבייט דעם אפאראט מיט אלע פיטשעוקעס. דער גרויסער וואונדער איז, ווי אזוי דער מענש האט מיט אזוי ווייניג וויסענשאפטליכע פאקטען ווי עס זענען דעמאלס געווען, געקענט צו־טראכטען די ערפינדונג. און די וויסענשאפט דעמאלס איז נאך געווען אזוי ארים, אז אנדערע וויסענשאפטס־לייט האבען נישט געקענט די ערפינדונג פערשטעהן אפילו, ווען זי איז שוין געווען פערטיג.

וואס איז דער חידוש, וואס דער ערפינדער איז געווען נעבעך, צובראכען, פעראומערט און פער־ביטערט?

עס איז א ביטערע זאך ארומצוגעהען און שרייען „אני שלמה" און קיינער זאל אייך נישט גלויבען.

קינאָ־טעאטער
„MIRAŻ"
11 ליסטאפאד (קאנסטאנט.) 16
היינט פרעמיערע!
דער שענסטער פילם פון ווינער פראדוקציע
א. ג.
די וועלט געהער צו דיר
אין דער הויפט־ראָל:
Józef Schmidt
וועלט־בעריהמטער טענאר, ווי אויך
Szöke Szakal און Frida Rischard
אויספיר'ן פראגראם: קלאנג־צוגאבע.
פרייזען פון די פלעצער: III פל. 54 גר.
II פל. 85 גר., I פל. 1,09 זל.
באלקאן 75 גר.
דער זאל איז גוט בעהייצט.

Dr.
Wołkowyski
האט זיך איבערגעצויגען אויף
ציגעל־גאס 11, טעל. 238-02
נעמהט אן אין הויט־ און ווענערישע
קראנקהייטען, מענער־שוואכע
פון 8–11 ביי טאג און פון 4–9 אווענד

קינסטלער און פר

לעבענסגעשיכטע פון לעאנארדא דא־ווינטשי און די פרוי מאנא ליזא, וועמעס שמייכעל ער האט פעראייביגט

פון שאול ראסקין

16

וועמען לעאנארדא האט געדינט

מאדנע איז געווען די לאגע פון קינסטלער צו יענער צייט. אנהויבען לערנען פלעגט א יונג זיך קונסט נישט אין קונסט־שולען נאר אין די סטודיאס ביי מייסטער־מאלערס, ווי מען לערנט א פאך. פלעגט א יונג ענדיגען זיינע לער־יאהרען פלעגט ער ארבייטען אלס בעל־מלאכה ביי א מייס־טער. ווערט ער אבער אליין א מייסטער און עפענט א סטודיא מיט לערן־יינגלעך און געהילפען, — מוז ער זיך קריגען א מעצענאט. גאר בעריהמטע מיי־סטער פון יענער צייט פלעגען זיך אפגעבען אין דינסט פון א מעצענאט, וואס איז געווען א פאפסט, א קעניג, א הערצאג, א פירשט, אדער עפעס א הערשער, ווי די בעריהמטע פאמיליע די־מעדיצי אין פלארענץ.

אזוי איז דאס אויך געווען מיט לעאנארדא'ן. ער האט געהאט א גאנצע רייה מעצענאטען, און כמעט אלע זענען זיי געווען בייזע גייסטער. כאטש געהאלפען האבען זיי זיך קונסט פריינד און האבען איהם געצאהלט מיט געלד. דער צעטעל איז קאליר־רייך. אנגעהויבען מיט לארענצא מעדיצי, אריבער צו לודאוויקא מאריא, הערבאג(?) צו צעזאר באָרדזשיא, שפעטער צו א הערשער פון פלארענץ, סאדעריני. איינער איז געווען א פאפסט פון רוים און צום סוף דער קעניג פון פראנקרייך.

יעדען פון זיי האט לעאנארדא געדארפט דינען מיט זיינע קאלאסאלע און פילזייטיגע קענטענישען, אויף פערשיעדענע וועגען. אין דער צייט, ווען ער האט געדינט דעם ווילדען, סענטימענטאלען און צו דער זעלבער צייט פערברעכערישען און צעלאזענעם לודאוויקא מארא, האט לעאנארדא, לויט זיין בעשטעלונג דורכגעפיהרט זיין גרעסטע סקולפ־טור־ווערק א מאנומענט פאר מארא'ס פאטער — א קאלאסאלע רייטער־סטאטוע, וואס איז שפעטער צעשאסען געווארען אויף שטיקער פון סאלדאטען. דער קינסטלער האט צו יענער צייט אויך אויפ־געמאלען זיין מייסטער־ווערק „דאס לעצטע אוונד־ברויט". צוגלייך אבער האט לעאנארדא געדארפט אויספיהרען זיינע קאפריזען און צולייב'ן מארא'ס יונגע פרוי, בעאטריס, און זיינע צוויי מעטרעסעס לוקרעציא און סעציליא, און אויך דעם פירשט'ס אייגענע ווילדע פערלאנגען. אזוי, למשל, האט פאר איהם לעאנארדא געדארפט אויפשטעלען א פערבאר־גענעם אויער(?), אין דעם פירשט'ס הויז, כדי דער הערצאג זאל זיצענדיג ביי זיך אימער קאנען הער־רען וועגען וואס יעדער איינער אין זיין פאלאץ רעדט, צי מען אינטריגירט נישט געגען איהם. אדער מיטאמאל פערוויללט זיך דעם טיביאר(?) לודאָ־וויקא, אז דער קינסטלער זאל אויפבויען א וואַ־סער־קלאזעט־שטול מיט מוזיק חי פון א קליינעם א־געל... דאס האט שוין דער נאכגיביגער לעאנארדא נישט נאכגעגעבען, ער האט זיך אפגעזאגט דערמיט וואס ער איז שטארק פערנומען מיט מאלען זיין „דעם לעצטען אוונד־ברויט".

אַנ'אנדערש מאל האט ער געדארפט אויפ־מאלען א מאדאנא־בילד פאר דעם פרומען פירשט מאָרא, און די מאדאנא, פאר וועלכער ער דארף קניען אין געבעט, זאל טראגען דעם פנים פון איי־נער פון זיינע מעטרעסען.

דער אינטערעסאנטסטער מעצענאט ביי לעאר־נארדא'ן איז אבער געווען צעזאר באָרדזשיא, דער פירשט פון וואלענטינא, דער זון פון פאפסט אלעק־סאנדער דעם זעקסטען.

ער איז געווען א זעהר אויספאלענדע גע־שטאלט. הויך, בלאנד, מיט א פנים איידעל און צייכ־טיג, אויגען העל, בלוי, און אומשולדיג, מיט א פנים פון א הייליגען. אין לאנגע, איינפאכע, אבער זעהר טייערע קליידער, האט ער אויסגעזעהן ווי א תלמיד פון קריסטוס. און דער ווירקליכקייט איז ער געווען א בהמה מערדער, א כיטרער ווי א טייוועל, א געוויסענלאזער אינטריגאנט, א קריגספיהרער אהן געוויסען און רחמנות. ער האט דערמארדעט זיין יונגערען ברודער דזשיאוואני, ווייל יענער איז איהם געשטאנען אין וועג צו ווערען „דער שווערד פון דער הייליגער קירך". און איז אויך געווען א קאנקורענט אין זיין זינדיגער ליבע צו זייער שוועסטער לוקרעציא באָרדזשיא. ער איז געווען דער אנפיהרער פון דער פאפסטליכער ארמיי, און האט פאר דער הייליגער קירך געפיהרט בלוטיגע מלחמות מיט יעדען און מיט אלעמען, געשלאסען בונדען און זיי געבראכען, און אלץ מיט'ן איין בעהאלטענעם געדאנק — צו ווערען דער הערשער פון איטאליען.

ווען מארא האט געמוזט אנטלויפען פון איטאליען, פאר נישט־געלונגענע אינטריגעס, האט צעזאר באָרדזשיא פארגעשלאגען לעאנארדא'ן צו ווערען זיין הויף־ארכיטעקט און מיליטערישער איני־זשיניער. לעאנארדא האט דאס אנגענומען און האט פאר איהם בעבויט איינגענומענע שטעט מיט פרעכ־טיגע געביידעס, פאלאצען, שולען, ביבליאטעקען. ער האט אויסגעשטעלט גרויסע הארמאטען פאר [illegible] פער־בעסערט די האפענס אויף די ברעגען פון אדריאטישען ים, פערבונדען שטעט דורך ... אויפגעבויט מעכטיגע פעסטונגען, קאמף־... עקספערימענטירט מיט אונטערוואסער־... און א סך אנדערע זאכען, און אלץ מיט אזא געניאליטעט, אזא הויכען גראד פון פולקאמענקייט, אז מען קאן מיט זיכערקייט זאגען, אז קיין פיינערען מוח האט די וועלט נישט ארויסגעבראכט. ער פלעגט מיטמאהרען מיט דעם דאזיגען אוואנטוריסט איבער־ראל און דינען איהם אין אלע צווייגען פון מענש־ליכער טעטיגקייט. אבער דינענדיג איהם, איז זיין געדאנק געווען ווייט פון צעזאר'ן. ווען דער לעצטער האט געמאכט וועגען רויב, מארד און מאכט, האט לעאנארדא געשטודירט די געזעצען פון ים־כוואליעס, זייער ריטמישען לויף, וואס איז אזוי עהנליך צו די בעוועגונגען פון דער לופט מיט איהרע ווינטען. ער פלעגט זיך פערטראכטען וועגען דער פארמאציע פון בערג און שטיינער. צעזאר פלעגט פערבעטען זיינע פריינד צו זיך אין פאלאץ און דערשטיקען זיי, פונקט פערפיהרען פרויען, און די נישט־ווילליגע — דערמארדען. דאס אלץ האט לעאנארדא נישט געזעהן, און אין זיין טאג־בוך מיט איין ווארט נישט דערמאנט. נישט באָרדזשיא און נישט זיינע מעשים, אקוראט ווי זיי וואלטען גאר נישט פערנומען עטליכע יאהר פון זיין לעבען. לעאנארדא האט פאר צעזאר'ן אויפגעצייכנט א לאנדקארטע פון דער וועגעציאנער פראווינץ מיט אלע איינצעלהייטען פון בערג, טאלען און טייכען, אקוראט ווי ער וואלט אין זיין רשות געהאט אלע מאדערנע אינסטרומענטען. מיקעלאנ־זשעלא האט איהם נישט געקענט מוחל זיין אט די לאנדקארטע, וואס לעאנארדא האט געמאכט פאר דעם שונא פון פלארענץ.

אבער דער סוף פון א מערדער איז מארד. און איינמאל, נאך פילע געלונגענע גוואלדטאטען — האט מען איהם דאך געפונען א דערמארדעטען — און א סוף צו צעזאר באָרדזשיא.

איז דאן זיין פאטער, דער פאפסט אלעקסאנדער באָרדזשיא, געווארען לעאנארדא'ס מעצענאט.

דער דאזיגער פאפסט האט שוין לאנג גערופען צו זיך דעם מייסטער לעאנארדא קיין רוים. איצט האט לעאנארדא איינגעוויליגט. און איז מיט זיינע שילער, דעם קריפעל אסטרא, און זיין אלטער קעכין אנגעקומען קיין רוים און זיך פארגעשטעלט פאר'ן פאפסט, וועלכער איז געווען אן אלטער הולטיי, אפשר דער ערגסטע פון אלע באָרדזשיאס. געהאט האט ער א טעכטער'ל, די בעריהמטע לוקרעציא באָרדזשיא, וועלכע איז געווען שעהן, קלוג און פערדארבען. א גרינע שלאנג איז זי געווען, אַנ'אמת'ע טאכטער פון איהר „הייליגען" טאטען. זי האט טאקע נאכגעגעבען דעם טאטען'ס לייַדענשאפט און געלעבט מיט איהם אין בלוט־געמיש. דער היי־ליגער פאטער האט זיין טאכטער פערגוואלטיגט און זי אוועקגעגעבען פאר די צוויי ברידער, דזשיאוואני און צעזאר, אט אזא פערשוין איז דער אלטער געווען! ער איז שוין געווען העכסט זיבעציג, ווען לעאנארדא איז צו איהם אנגעקומען. א פעטער, א שווער־לייביגער. א האלב טויבער און האלב בלינדער אלטער איז דאס געווען, אבער נאך אלץ א צעלאזענער. ער פלעגט ארגא־ניזירען נעכט פון ליבעס־געוועט. פלעגט ארויסלאזען נאקעטע מיידלעך און נאקעטע סאלדאטען אין א זאל פון זיין פאלאץ און זיי לאזען האבען א ליבעס־בעציהונג, און ער אליין פלעגט עס צוזעהן. אדער ער פלעגט און אין זיין שטאל־הויף הייסען ארויסלאזען פערד פון ביידע געשלעכטער און פון זיין פענסטער צוקוקען דעם ספעקטאקעל... אט אזא מעצענאט פון לעאנארדא'ס קונסט איז דער פאפסט געווען. ער האט ביים מייסטער בעשטעלט א קליין בילדעל און עטליכע מאהלען פאר געלד, און אזוי זיך בעראטען מיט איהם וועגען פראיעקטען פון ארכיטעק־טור און אינזשעניריונג. לעאנארדא האט בלויז די ארבייט, די פראיעקטען און פראבלעמען געזעהען, קיינמאל נישט די ווילדע מעשים און די אפשייליכע פערזאנען. אין איהם האט געהערשט יענע גלייכ־גילטיגקייט, וואס בלויז געניאלע איבערמענשען בעזיצען. פאר איהם האט עקזיסטירט בלויז דאס, איבער וואס מען קאן טראכטען, עקספערימענטירען, צוזאמענשטעלען און פונאנדערנעמען, עפעס אויס־געפינען און עפעס מאכען.

לאנג איז לעאנארדא אין רוים נישט פערבלי־בען. עס איז איהם דארט שווער געווען. ערשטענס האט דער פאפסט פון איהם ווייניג וואס פערלאנגט און נאך ווייניגער געצאהלט. באלד האט דער פאפסט אן איהם אינגאנצען פערגעסען... לעאנארדא איז שוין מעהר קיין יונגער מענש נישט געווען. די עלטער האט זיך אויף איהם אנגערוקט. עס האבען איהם אנגעהויבען פעהלען מיטלען צום לעבען און זיין געזונט איז געווארען געבראכען. לעאנארדא דא ווינטשי האט זיך דערפיהלט אלט און איינזאם.

אחוץ דעם, אט זעהט ער ווי זיין אמאליגער תלמיד — ראפאעל סאנציא, וועלכער האט פון איהם פיל געלערענט, געניסט איצט רוהם און אלץ... גאנץ ראפאעל איבער די גאסען פון רוים, בעגלייט איהם א סוויטע פון זעכציג מענשען... און די ווענט פון וואטיקאן זענען פול מיט ראפאעל'ס מאלערייען... ער האט א וועלט אויפגעטון, דער יונגער מאלער ראפאעל, און ער, דער אלטער מייסטער איבער מיס־טעריעס — וואס קאן ער אויפווייזען? עטליכע זאכען, און אויך די געהען צו גרונד.

און אט לעבט אין רוים מיקעלאנזשעלא. די קאלאסאלע פעטער־קירך איז פול מיט די גיגאנטען פון מיקעלאנזשעלא'ס האנד. און ער, לעאנארדא, האט קאנצעפציעס נישט ווייניגער רייכע און פראכ־טיגע. און וואס האט ער אויפגעטון?—גארנישט...

שווער איז איהם געווען צו לעבען אין רוים און דאס אלץ צוזעהען.

גראד איז צו דער צייט געקומען א בריף פון פראנצויזישען קעניג מיט אַנ'איינלאדונג. האט לע־אנארדא גענומען זיינע גאנצע באהעוונטע שילער און דינער און זיך אוועקגעלאזען א קראנקער אלטער מאן קיין פראנקרייך צו זיין לעצטען מעצענאט, פראנסיס, דער קעניג פון די פראנצויזען.

(סוף מארגען)

דאס לעבען פון יודען אין דייטשלאנד

אין צייכען פון דער בערלינער אלימפיאדע

אריער-פאראגראף אין דער „דייטשער טורנערשאפט"

בערלין. די לייטונג פון דער „דייטשער טורנערשאפט" האט פערעפענטליכט א מוסטער־סטאטוט, וואס פערפליכטעט אלע אנגעשלאסענע פעראיינען. דער פאראגראף 4 פון סטאטוט זעהט פאר, אז מיטגלידער פון פעראיין קענען זיין בלויז „דייטשע פאלקסגענאסען", וואס זייערע עלטערען און זיידעס זענען געווען אריער".

יודען טארען אין דייטשלאנד נישט זיין קיין צייטשריפטען-פערלעגער

פראג. די פרעסע קאמער אין דייטשלאנד האט אויסגעפאדערט די נישט־אריש צייטונגס־פערלעגער, זיי זאלען גלייך פערקויפען זייערע אונטערנעמונגען צו אריער. די דאזיגע פעראָרדנונג ווערט מאטיווירט דערמיט, וואס די פליכט פון דער פרעסע איז צו פראפאגירען די נאצי־אידעאלען און פאר א נישט־אריער איז נישט מעגליך צו פערשטעהן די דאזיגע אידעאלען. אין דעם צירקולאר ווערען די פערלעגער געווארענט געגען פערמאסקירטע פערקויף.

יודישע געשעפטען אויסגעשלאסען פון שויפענסטער־קאנקורס אין דייטשלאנד

בערלין (יט"א) יודישע געשעפטען זענען אויסגעשלאסען געווארען פון דעם שויפענסטער־קאנקורס אין דייטשלאנד, וואס איז בעשטימט געווארען אויף דער צייט פון 18־טען ביז'ן 24־טען מערץ. אלס הירוץ ווערט אנגעגעבען, אז יודישע געשעפטס־אייגענטימער זאלען האבען כלומרשט געהאט די „חוצפה צו פערבאטען זייערע לערן־יונגלען צו דעקארירען שויפענסטער פון אנדערע פירמעס".

אפיציעלע יודען-העצע אין דייטשלאנד

מאגדעבורג (יט"א) צום סוף פון א „ראסען־פאליטישען שולונגס־קורס" אין דעסאו האט דער רייכס־שטאטהאלטער לעסער געהאלטען א רעדע, אין וועלכער ער האט בעטאנט, אז עס איז נישט נויטיג, דאס יעדער איינצעלנער פאלקס־גענאסע זאל פערשטעהען די ראסען־געזעצען אין זייער לעצטער וויסענשאפטליכער גענויקייט. עס איז גענוג, ווען דאס פאלק וועט צוריקבעקומען דעם „געזונדען ראסען־אינסטינקט", דאס געפיהל, וואס „צווינגט דעם דייטשען מענשען צו האלטען זיך פון בערווירטענס פון יודען".

יודישע דאקטוירים אין בערלין

בערלין (יט"א) ווי עס טיילט מיט די בערלינער פרעסע, האבען אין דער צייט פון 14־טען פעברואר 1934 ביז דעם 31־טען יולי 1934 אויסגעוואנדערט פון בערלין 256 יודישע דאקטוירים. אין דער זעלבער צייט זענען צוגעקומען קיין בערלין 44 יודישע דאקטוירים פון דער פראווינץ. אין אלגעמיין האט זיך אלזא די צאהל יודישע דאקטוירים אין בערלין פערקלענערט אין דעם דערמאנטען פעריאד מיט 212.

טראגעדיע פון אן אלטע יודישע מוטער

צוליב דעם, וואס זי האט א לעבען-לאנג צונויפגעזאמעלט עטליכע טויזענד זלאטעס איז איין זוהן געווארען א גנב, דער צווייטער זוהן בעצאהלט מיט'ן לעבען און דער אידעם־געווארען א מערדער

טראגישער ברודער-מארד אין בעלזשיץ

א טראגישע פאסירונג איז פארגעקומען אין בעלזשיץ, וואו איין ברודער האט דערהרג'עט דעם אנדערען.

די מחלוקה איז ענטשטאנען נישט בלויז צוליב א שנוי־פעדל. עס האט זיך געהאנדעלט וועגען א רייכע ירושה וואס ביידע זוהן האבען געוואלט בעקומען ביי דער מוטער נאך ביי איהר לעבען.

די מוטער האט געהאט צוויי זוהן: איינער שוין אן עלטערער מענש, א מאן פון א ווייב מיט קינדער מיט אן אידעם און דער אנדערער זוהן איז נאך געווען א בחור. ווען די מוטער האט בעשלאסען אוועקצופאהרען קיין ארץ ישראל, האבען די זוהן זיך ארומגעזעהען, אז כדי זיי זאלען שוין זיך איינטיילען מיט דער ירושה, און געהאט האט זי אויך א בעוועגליך פערמעגען: מזומן געלד און וועקסלען אויף עטליכע צעהנדליג טויזענד זלאטעס וואס זי האט געבארגט פערשיידענע פריצים און רייכע פויערים.

דער עלטערער זוהן האט געהאלטען, אז די מוטער דארף דאס אלץ איהם איבערלאזען און נישט דעם יונגערען ברודער, וועלכער איז נאך א בחור. דער יונגערער זוהן האט פערשטעהט זיך דערויף נישט מסכים געווען. האט דער עלטערער זוהן שוין מעהר נישט גערעדט, נאר אריינגעכאפט זיך צו דער מאמען אין שטוב און ארויסגעגנבעט א היפש קניפעל און דעם פאטפעל וועקסלען, כדי אבער צו בעקומען פאר די וועקסלען מזומן האט דער עלטערער זוהן אנגעהויבען איינטערהאנדלען מיט די פויערים און פארגעלייגט זיי אויסצוקויפען די וועקסלען פאר 50 פראצענט. די פויערים איז דאס אויסגעקומען פערדעכטיג און זיי זענען אוועק צו [illegible] פרוי נאכפרעגען זיך, וואס דא איז געשעהען [illegible] מעגען זיי מאכען אזא מסחר. דאמאלס ערשט [illegible] די מוטער געכאפט, אז מען האט זי [illegible]

[illegible] דאס האט דעם יונגערען ברודער שטארק אויפגערעגט און ער איז אוועק אין פאליציי און געמאלדען וועגען דער גנבה.

די פאליציי האט זיך גענומען דאס איהריגע און דער עלטערער ברודער איז ארעסטירט געווארען. ווען פאליציי האט איהם געפיהרט אין ארעסט זענען איהם נאכגעגאנגען זיין ווייב און קינדער און אויך דער אידעם.

דער ארעסטירטער האט געשריגען צו זיינע קינדער:

— דאס האט הערש מיך געלאזט ארעסטירען!.. געדענקט זייט אייך נוקם!..

און טאקע דער איידעם אוועק בקמה נעהמען און איינקומענדיג אין שטוב פ'ן זיין שווערס יונגערען ברודער האט זיך דארט אנגעהויבען א געוואלדיגע אויסאנטערייע. דער יונגערער ברודער האט געכאפט א האק און זיך געווארפען אויפ'ן איידעם פון זיין עלטערען ברודער. דער איידעם האט דאמאלס געכאפט א שטיין דערלאנגט הערשען אין קאפ און צום אומגליק געטראפען אין סאמע מוח.

מען האט הערשען געבראכט קיין לובלין אין יודישען שפיטאל און דא איז ער געשטארבען. דער מערדער איז נישט דער עלטערער ברודער, נאר זיין איידעם, וועלכער איז שוין ארעסטירט.

אין שטעטעל טוט זיך חושך. די אלטע מוטער איז שרעקליך צוזאמענגעבראכען. איהר גאנצער חטא איז בעשטאנען דערין, וואס זי האט א לעבענס־לאנג צונויפגעזאמעלט עטליכע טויזענד זלאטעס און דער שכר איהרער איז איצט אזעלכער, אז דער עלטערער זוהן זיצט ארעסטירט אלס גנב, דעם זוהנס איידעם איז געווארען א מערדער און דער יונגסטער זוהן האט מיט'ן לעבען בעצאהלט.

אין בעלזשיץ אבער האלט מען, אז שולדיג אין גאנצען אומגליק איז די מוטער. שטעטעלדיגע יודען האבען געווארט אויפ'ן שאסע, געמיינט, אז מען וועט דעם מת ברענגען קיין בעלזשיץ און דאן האבען זיי זיך געקליבען אבצורעכענען מיט דער מוטער: עס האבען געווארט אויך אויף דער לויה פערשידענע ציוניסטישע גרופען, ווייל דער טראגיש־אומגעקומענער איז געווען דער פיהרער פון די ציוניסטען אין דארף, וואס האט א שטיין געווארפען איז געווען א טוער פון די רעוויזיאניסטען.

די לויה איז אבער פארגעקומען אין לובלין און דערפאר אויך זענען אויסגעמיטען געווארען ווייטערע אינצידענטען און געשלעגען.

די אויספארשונג איז נאך אין גאנג.

אקציע פאר'ן קיום פון די יודיש וועלטליכע שולען

ווארשע (יט"א). די טעג איז אין ליטעראטען־פעראיין פארגעקומען א קאנפערענץ פון די פערוואלטונגען פון פען־קלוב, זשורנאליסטען־סינדיקאט און ליטעראטען־פעראיין. עס זענען געקומען כמעט אלע מיטגלידער פון די דערמאנטע אינסטאנצען. די קאנפערענץ איז גערופען געווארען צוליב דעם בעשלוס פון דער באמיניצירטער שטאט־פערוואלטונג אין ווארשע צו שטרייכען די סובסידיעס פאר די יודישע שולען. דעם פארזיץ האט געפיהרט ה' ש. י. סטופניצקי.

ה' י. פאט האט אין אן אויספיהרליכער רעדע געשילדערט די פאליטיק פון ווארשעווער מאגיסטראט לגבי די יודיש־וועלטליכע שולען. ער אילוסטרירט מיט ציפערען, ווי עס איז סיסטעמאטיש רעדוצירט געווארען די אונטערשטיצונג פאר די שולען. די גרעסטע סובסידיע איז דערגאנגען ביז 35 זל. פאר א קינד אין משך פון יאהר, אין דער צייט, ווען פאר די רעגירונגס־שולען גיט דער שטאט־ראט 135 זל. אויף א קינד. דער רעדנער ווייזט אן, ווי עס קען זיך אפשפיגלען אויף דער לאגע פון די יודיש־וועלטליכע שולען דאס שטרייכען די סובסידיע, וועלכע עס האט דורכגעפיהרט דער באמיניצירטער שטאט־קאמיסאר.

דאן בעהמט א ווארט ה' ב. בוקסבוים, וועלכער ווייזט אן, אז די פאליטיק פון צונעמען ביי די יודיש־וועלטליכע שולען די מאגיסטראט־סובסידיעס איז נישט קיין צופעליגע. זי פאלט זיך צונויף מיט דעם אלגעמיינעם ליקווידירונגס־קורס לגבי דעם יודישען פאלקסשול־וועזען. אלע שולען מוזען איצט אויפ'ן סמך פון נייעם שול־געזעץ איבערקומען נייע קאנצעסיעס, ווערען אין צוזאמענהאנג דערמיט געפסלט דורך דער מאכט שול־לאקאלען, מען פאדערט גרויסע רעמאנטען, נייע מכשירים, מיט איין ווארט, קאלאסאלע מאטעריעלע אנשטרענגונג און אין דער זעלבער צייט נעמט מען צו ביי די שולען די סובסידיעס. דער ציל איז א קלארער: צונעהמען ביי די שולען די מעגליכקייט צו בעקומען נייע קאנצעסיעס און דורך דעם דערפיהרען צו זייער אונטערגאנג. געגען דעם מוז מען פראטעסטירען.

דער רעדנער לעגט פאר, אויסער א [illegible] רעזאלוציע, צו בעשליסען צו שיקען א [illegible] פון ליטעראטען־פעראיין, פען־קלוב א[illegible] ליסטען־סינדיקאט צום שטאט־פרעזידענט [illegible] פארערען צוריק איינצושטעלען די סוב[illegible] די יודיש־וועלטליכע שולען.

אין דער דיסקוסיע האבען זיך בעט[illegible] אלחנן צייטלין, ב. העלער, ש. ל. קאווע, סטופניצקי.

ה' פאט לעגט פאר אן ענטשפרעכענדע רעזאלוציע, וועלכע ווערט אנגענומען אלס באזיס און ווערט איבערגעגעבען א קאמיסיע פון די ה"ה נח פרילוצקי, אלחנן צייטלין, ש. י. סטופניצקי און וו. שולמאן.

די בעראטונג האט אויך אויסגעטיילט א דעלעגאציע פון נח פרילוצקי, (ש. י. סטופניצקי און וו. שולמאן, וועלכע זאל געהען צום שטאט־פרעזידענט סטאזשינסקי און איהם פארשטעלען דעם שטאנדפונקט פון די דריי אינסטיטוציעס.

Dr. med.
R. Zalcwasser
כירורג
ציגעל־גאס 19, טעל. 125-17
נעמט אן פון 1–2 און פון 4–6 נאכמ.

מעקסיקע ביי נאכט

(א בילד) — פון מ. פערלזאן

ביי קלויסטערס אדער הייזער וואו די שטארקע שיין פון די לאמטערנעס דערגרייכט נישט, ליגען זיי אויסגעלייגט, די ארויסגעשפיגענע פון לעבען.

בייטאג זעהען עס, אט די קופעס לעבעדיגע מיסט, טרעגער, בעטלער, ארומשלעפער, אויף די גאסען, טייל פון זיי, די גאר יונגיטשקע, דרייען זיך ארום און די פריהמארגענס אויף די מערק, לויפען נאך יעדער פרוי וואס גייט איינקויפען אין מארק און לייגען פאר זייער דינסט אפצוטראגען די איינגעקויפטע עופות און גרינווארג, פערדינען אזוי ארום פינף אדער צעהן סענט. דער דאזיגער פערדינסט דינט זיי אויף זייער טעגליך שפייז.

פאלט באר צו די נאכט, רייסען זיי אראפ די אפישען פון די ווענט, רייסען פארזיכטיג, אז דאס פאפיר זאל זיך נישט צורייסען אויף שטיקלעך, אז ס'זאל זיין וואס גרעסער, כדי בעסער זיך קענען איינדעקען מיט זיי.

ארום עלף ביינאכט ליגען זיי שוין אויסגעלייגט ביי די מויערען וואו עס קומט נישט צו קיין צו שטארק עלעקטריש ליכט, כדי נישט צוציען די אויפמערקזאמקייט פון פערבייגייער אדער פון א ביידען פאליסמאן, וואס וואלט זיי געשטערט דעם שלאף, זיי אוועקטרייבען פון דעם פלאץ, זיי זאלען דארפען זוכען א צווייטען, א נאך נישט אויסגעזוכטען.

כדי ס'זאל זיי זיין ווארימער, שלאפען זיי סרוב צוזאמען, אדער זאלבעפינפט. איינער אין צווייטען איינגעדריט, איינער אין צווייטען איינגעפלאכטען, גוף ווארעמט גוף און אלע צוזאמען דעם הארטען און קאלטען טראטואר.

אין א זייטיג געסעל, גראדע געגען א לאמטערן, ליגט איינער פון זיי. ער האט היינט געהאט א גוטען טאג, פערדינט אפשר פופציג סענט. האט ער זיך אוועקגעשטעלט צו אנגעשיכורט און זיך שוין נישט געקענט דערשלעפען ביז צו א טונקעלען ווינקעל. איז ער אזוי אוועקגעפאלען אינמיטען גאס, און איינגעשלאפען.

פארבייגייער מאכען איהם אן עיגול. אויסלענדער שטעלען זיך אפ, קוקען זיך איין ווי א מענש שלאפט עס אזוי געשמאק אויף דעם הארטען שטיין, ווי ס'שטערט איהם נישט דער טומעל פון די אויטאס, ווי ער פיהלט נישט, אז ער האט, אזוי ליגענדיג אזוי שלאפענדיג, געטון זיינע מענשליכע בעדערפעניסען און געלאזט א צייכען אויף דער גאנצער ברייט פון טראטואר. זיי קוקען א וויילע און גייען ווייטער. פיל לוינט זיך נישט אפצושטעלען אויף אזא זאך. נישט קיין זעלטענהייט.

אין די צענטער־גאסען בעווייזען זיך אלץ אפטער יונגע מיידלעך, אויסגעפוצטע ווי זיי וואלטען נאר־וואס פון א באל אוועק, האפערדיגע, וועלכע ווערען מיטאמאל בעשיידען, ווען זיי דערנעהנטערען זיך צו א מאן. זיי פערלאנגזאמען די טריט, גלייכען זיך אויס מיט'ן מאן און ווארטען אז דער מאן זאל זיי פרעגען: „קען איך בעגלייטען"? און ווען דער פרעגט זיי נישט, לאזען זיי איהם היבטערשטעליג אדער ריזיקירען מיט א פראגע: „גייען מיר"?

די מערסטע זענען אנגעפארבען, אויסגעמאטערט פון נאכטיגע אויפזיין און טאגיגען שלאפען.

געליבגט זיי ווערען צו פערהאלטען, פערשווינדט אזא פארעל אין א הינטער־געסעל אדער אן אויטא שלינגט זיי איין און פיהרט זיי אוועק צו א הויז מיט א לאמטערל פאר דער גאס, וואס טראגט אן אויפשריפט „האטעל".

איינס נאך האלבער נאכט הויבען זיך אן שליסען די קאפעען.

די קאפע־מיידלעך מאכען זיך גלייך די האר, פודערען זיך אן די באקען, פארבען צו די ליפען, און פערלאזען די ארבייטס־פלעצער. פאר דער טיר פון קאפע ווארט שוין א קונד, איינער פון די הונדערטער בעזוכער. זי האט היינט א שלעכטען טאג געהאט, דאס קאפע־מיידעל, ווייניג פערדינט, און הוין איז זי די איינציגע שפייזעריין, מוז זי זעהן צו פערדינען אויף אן אנדער אופן.

זי איז נישט אויסגעלאסען, דאס קאפע־מיידעל. וואלט זי געווען אויסגעלאסען, וואלט זי א צימערל געהאט אויף יענער גאס, דארט וואלט זי געקענט פיל געלד פערדינען, זי איז דאך א שיינע, אבער זי איז נישט אויסגעלאסען. און דאס איז נישט קיין פערברעכען, דאס איז נישט אויסגעלאסענקייט. דאס איז אביסעלע פערברענגען, און זי שפייזט דאך א קראנקער מוטער ווען דער פאטער האט אוועקגעווארפען נאך איידער זי איז געבוירען געווארען, און נאך צוויי שוועסטערלעך פון איהר מוטער'ס א צווייטען און א דריטען מאן ווען זי האט קיינמאל פאר די אויגען נישט געזעהען... וועט איהר גאט מסתמא מוחל זיין די זינד.

אין די קאבארעטען הויבט זיך עס אן ערשט נאך צוועלף ביינאכט.

מוזיק שפילט שוין דארט פון נאך צען דעם זייגער, אבער ווייניג געסט נאך פאראן.

ערשט ארום צוועלף הויבען זיי זיך אן צוזאמענצוקומען. די פיליינס דארפען אבער קומען פריהער, טאמער פאלט איין א קאוואלער צו קומען פאר צוועלף, זאל ער דערוויל האבען מיט וועמען צו פערברענגען.

קומען זיי און זעצען זיך אויס ביי די טישלעך און ווארטען.

קומט אריין א קאוואלער נעמט ער ארום מיט זיינע אויגען אלע מיידלעך, בעטראכט זיי, שאצט אפ אין געדאנק דעם ווערט פון יעדער, רעכענט אויס דעם עלטער פון עטליכע און ווען ער שטעלט זיך אפ אויף איינער, לאדט ער איהר איין צום טאנצען.

נאכ'ן טאנצען זעצט מען זיך צו ביי א טישעל. א קעלנער וואקסט פלוצים אויס, פרעגט וואס זי וועט טרינקען, זי בעשטעלט, קריגט א גלעזעלע וואסער (דער קאוואלער בעצאהלט ווי פאר גוטען שאמפאניער) און איידער זי בעוויזט נאך אויסצוטרינקען, בעשטעלט זי א צווייטס.

מוזיק שפילט, און זאל ווערט טונקעלער, מ'טאנצט א ליידענשאפטליכען טאנץ, קערפער צו קערפער איז געפרעסט, קאפ צו קאפ צוגעדריקט, דער קאוואלער רוימט איהר עפעס איין אין אויער, און א וויילע ארום בעטען זיי די מאנטלען און פערלאזען דעם רוישיגען זאל.

דריי פארטאג. אויף די גאסען א טויט־שטילקייט. אויפ'ן טראטואר פון די גאסען־ווינקלען שטעהען נאפט־לאמטערנעס, א סימן, אז דארט שלאפט אן אריינגאנגס־היטער.

פון צייט־צו־צייט בעווייזען זיך אין גרעסערע אדער קלענערע גרופעס פערשלאפענע יונגעלייט, האלב־שיכורלעך, מידע פון א נאכט „פערוויילונג" און איילען א היים, באלד וועט מען דאך שוין דארפען אויפשטיין צו דער ארבייט.

פארטאג־צו הויבען זיך אן רוקען די לעבעדיגע בערגלעך מיסט. איינציגווייז שטעלען זיי זיך אויף די פיס, קריגען זיך, אט־אט וועלען זיי זיך צעשלאגען פארוואס איינער האט דעם צווייטען א פוס אפגעלעגען, א האנד צעקוועטשט, ציטערנדיג פון קעלט לויפען זיי שנעל אויף די מערק, אפשר וועט זיי געלינגען א באנאנע צו גנב'ענען. די עלטערע זוכען אין די קעסטלעך מיסט, אפשר האט זיך דארט פערוואלגערט א שטיקעל ברויט. אבער אינמיטען זוכען לויפט אן דער מיסט־וואגען, עטליכע הענט כאפען דעם מיסט־קאסטען, שיטען איהם אויס אין וואגען אריין און די האפענונג צו געפינען א שטיקעל ברויט אין מיסט־קאסטען איז פערשוואונדען.

אין דרויסען זשארעט אויף טאג. די זון בעווייזט זיך אין מזרח.

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבן

נייער פאלקסבלאט

דאנערשטאג

ט

14

אדר ב׳ תרצה

מערץ

זון־אויפגאנג 5.54

זון־אונטערגאנג 5.38

צוגאב־פאבאר־קאמיסיע

(א) מארגען ד. 15 מערץ 8 אין דער פריה וועט אין לאקאל, פיעטריקאווער 165 אנהויבען צו אמטירען א צוגאב־פאבאר־קאמיסיע פאר פ.ק.או. לאדז־שטאט 1.

עס דארפען זיך צושטעלען די פאבאראוצעס פון יאהר 1913 און עלטערע, וועלכע האבען זיך לעת־עתה נישט צוגעשטעלט צו אן׳איבערזיכט, וואס האבען נישט רעגולירט זייער מיליטער־פליכט, וואס וואוינען אויפ׳ן שטח פון 2, 3, 5, 8, 9 און 11 פאליציי־קאמיסאריאטען און האבען בעקומען נאמענטליכע אויפפאדערונגען פון דער שטאטישער סטאראסטווע.

דער ארייגפיהר־צאל אין כינע ווערט געהעכערט

(אג) די לאדזער דעלעגאטור פון מלוכה׳שען עקספארט אינסטיטוט האט בעקומען א ידיעה, אז אין כינא זאל איינגעפיהרט ווערען א נייער צאל־טאריף, לויט וועלכען עס זאל געהעכערט ווערען דער צאל אויף באנוועלנע ארטיקלען א. אנד.

לויט די דערהאלטענע ידיעות האט דאס כינעזישע פינאנץ־מיניסטעריום, וועלענדיג שיצען די לאנד־פראדוקציע שוין אויסגעארבייט די ענדערונגען פון צאל־טאריף און דארף איהם צושטעלען צו בעשטעטיגען די געזעצגעבענדע קערפערשאפטען.

פאר פעלשען א דאקומענט

6 חדשים תפיסה

(א) אן דעם קרייז־געריכט איז פארגעקומען דער פראצעס געגען דעם שאפער יאן גארדים, וועלכער האט זיך לעגיטימירט אויף א פאלשען דאקומענט אויף רעכט צו פאהרען מיט אנ׳אויטא. דאס געריכט האט איהם פערמשפט אויף 6 חדשים תפיסה.

די סיבות פון דעם פאלען פון די פרייזען אויף רויה־עצן באנוועל

(אג) אין שייכות מיט דער לעצטער בעסע אויפן באנוועל־מארק אין ניו־יארק, האבען מיר פון א רייה אנגעזעהענע לאדזער באנוועל־אגענטען בעקומען פאלגענדע ערקלערונגען וועגען די סיבות פון דער לעצטער ירידה.

ווי עס ווייזט זיך ארויס, איז די ירידה א רעזולטאט פון רוזוועלט׳ס פאליטיק. אין דער לעצטער צייט איז פארגעקומען א הארטנעקיגער קאנקורענץ־קאמף צווישען דעם אמעריקאנער באנוועל און דעם ענגלישען, ד. ה. באנוועל מחוץ אמעריקא. עס דארף בעטאנט ווערען, אז אויסער עגיפטען און אינדיען האבען אויך א רייה אנדערע לענדער אנגעהויבען צו פראדוצירען באנוועל אין א גרויסען מאסשטאב. אזוי האבען ראטען־פערבאנד, ארגענטינא און בראזיליען פערגרעסערט זייער באנוועל־פראדוקציע און אנגעהויבען צו עקספארטירען דאס דאזיגע ארטיקעל.

רוזוועלט האט דעריבער פארגעלעגט צו שליסען א אינטערנאציאנאלע קאנווענץ וועגען באנוועל און ווען דאס איז איהם נישט געלונגען, האט ער בעשלאסען צו ווארפען די פרייזען אויף רויהען באנוועל, בכדי אזוי ארום צו צווינגען די איבעריגע לענדער צוצוטרעטען צו דער געפלאנטער קאנפערענץ מיט׳ן ציל צו רעגולירען די פרייזען.

אויפ׳ן לאדזער מארק האט די בעסע אין ערשטען מאמענט ארויסגערופען א קאנסטערנאציע און עס האט זיך תיכף אפגעשטעלט יעדע טראנזאקציע מיט באנוועל. איצט אבער ווען עס זענען דערהאלטען געווארען וויטערדיגע ידיעות האבען די שפינערייען אנגעהויבען צו קויפען רויהען באנוועל.

דער ווירט איז די גאטקעס

און דער לאקאטאר מיט׳ן האק־מעסער

א נאכט־סצענע אויף דער נאוואמיעסקא

אויף דער נאוואמיעסקא דערצעהלט מען איצט א מעשה, וואס איז די טעג פארלאפען אין יענער געגענד.

אויף נאוואמיעסקא נאס אין די ערשטע נומערן, האט זיך מיט עטליכע חדשים צוריק אריינגעצויגען דער מאנופאקטור־סוחר כ. היות ווי דאס געשעפט פיהרט כ׳ס ווייבעל און מיט די געשעפטען פון דעם הויז פיהרט אן דעם ווירט׳ס זוהנדעל, האבען טאקע ביידע: כ׳ס ווייבעל מיט׳ן ווירטס סימפאטישען זוהנדעל אדורכגעפיהרט די דירה־טראנזאקציע. די אונטערהאנדלונגען האבען געדויערט עטליכע וואכען. ביידע זענען אפט צוזאמענגעקומען. מ׳האט געשמועסט, געטומלט. צוערשט וועגען דער דירה, שפעטער וועגען געלד, וועקסלען, דאס, יענץ. האט מען אזוי לאנג געשמועסט, ביז... ביז דאס ווייבעלע איז דעם יונגערמאנטשיק׳ל אריין אין הארצען אריין. מ׳האט זיך בעשאנקען מיט געגענזייטיגע קאמפלימענטלעך, מ׳האט זיך אפגעשמועסט „באטשנע׳׳ ראנדקעלעך, און דער סוף איז געווען, אז דער בחור׳ל איז געווארען א סטאלע שטאם־גאסט ביי כ׳ן.

א גאר וואזשנע שמעלקע איז ער ערשט געווארען ווען כ. האט זיך אריינגעצויגען אין דער נייער דירה אריין. ער האט זי נישט אפגעטרעטען אויף א מינוט. איז כ. געווען אין שטוב, איז דער יונגעמאנטשיק געווען אין געשעפט, געהאלפען דער פרוי כ... לייזען. איז זי געווען אין דער שטוב, האט ער איהר צוגעהאלפען.. אין דער ווירטשאפט.

די שכנים (לייען: שכנ׳טעס) פון הויז האבען שוין לאנג געוואוסט פון דער מעשה. אפילו אין דער יאטקע האבען די ווייבער שעה׳ן־לאנג גערעדט אז עפעס געפעלט זיי נישט די מעשה, אז עפעס איז דער יונגער ווירט צופיל שמעלקע מיט דער נייער שכנ׳טע אלע האבען געוואוסט פון דער ליובקע, א חוץ — דער מאן אליין. עפעס האט ער אפילו יא געקאפעוועט, ס׳איז איהם אויסגעקומען פערדעכטיג דעם יונגען ווירטס גוטהארציגקייט, פארוואס ער טרעט נישט אפ און היט איהם די נשמה, אבער קיין סבות חושד צו זיין די פרוי אין אומטערלישע זאכען האט ער נישט געהאט.

איז דאס געגאנגען אזוי לאנג ביז גוטע פריינד האבען דעם מאן גענעבען אנצוהערען. דא האט ער זיך ערשט געכאפט און האט גענומען נאכקוקען, בעאבאכטען און די טעג איז די מעשה פערשיט געגאנגען. געשעהן איז עס אזוי:

מיט עטליכע טעג צוריק האט כ. געזאגט דער פרוי, אז ער פאהרט קיין ביליץ איינקויפען אביסעל סחורה. האט ער זיך געזעגנט מיט דער פרוי, האט גענומען די וואליזע או אוועק. אין עטליכע שעה ארום, ארום 2 ביינאכט איז אבער כ. צוריקגעקומען אהיים. און מיט זיין אייגענעם שליסעל געעפענט די טיר. ער איז אויף די נעגעל אריין אין שלאף־צימער און דא האט ער געזעהן דעם בראך, האט ער א כאפ געטון א האק־מעסער און א געשריי געטון:

— דיין טויט וועט דא זיין!

דער בחור, נישט בעווייזענדיג זיך אנצוטון און ארויס אין די גאטקעס. כ. האט א צעווילדעוועטער מיט׳ן האק־מעסער איהם נאכגעיאגט אויפ׳ן הויף ארויס. און ווען די שכנים זענען ארויס אויפ׳ן הויף האבען זיי געזעהן כ׳ן אין איין האנד די וואליזע און אין דער צווייטער האנט דאס האק־מעסער. דעם ווירטס זוהנדעל אין די גאטקעס. כ. האט איהם געיאגט מיט׳ן האק־מעסער און געשריגען:

— לאבוז! דיין טויט וועט זיין! און דער אומגליקליכער בחור נעבעך, טויט ווי א מת, איז געשפרונגען ווי א קאזע און קוים מיט דער הילף פון די שכנים איז איהם געלונגען אפצוראטעווען זיך פון כ׳ס האק־מעסער.

—ס.

געוואלט אויסהרגענען די פאמיליע

(א) אויף קראשעווסקיעגא 10 איז פארגעקומען אנ׳אויסטערלישער פאל מיט א משוגענעם, אין דעם דערמאהנטען הויז וואוינט דער 37־יעהריגער אטא קעלם, וועלכער האט בעת א משוגעת אנפאל געכאפט א האק און געוואלט דערמארדען די גאנצע פאמיליע.

די שכנים האט זיך איינגעגעבען צו בינדען דעם משוגענעם און איהם אפצופיהרען אין משוגעים הויז.

פערטשאדעט א פרוי מיט 2 קינדער

(א) אויף פאביאניצער גאס 39 איז פערטשאדעט געווארען די פרוי מאריאנא טשעקטשיאק מיט איהרע צוויי קינדער.

אינדערפריה האבען די שכנים געפונען די דריי פערטשאדעטע אין א בעוואוסטלאזען צושטאנד. די אלארמירטע פאגאטאוויע האט זיי ערטיילט די ערשטע הילף און דערמינטערט.

פארפאלען ביי דער ארבייט

(א) אין בארטשינסקי׳ס פאבריק (טילנא גאס 6) איז ביי דער ארבייט פערוואונדעט געווארען די ארבייטערין פלארענטינא ביסקופסקא (קורטשאקי 15).

אויף סקלאדאווא 37 איז ביי דער ארבייט פערטשאדעט געווארען דער 24־יעהריגער סטעפאן טאמאשעווסקי (11 ליסטאפאדא 124).

די פאגאטאוויע האט ביידע אפגעפיהרט אין שפיטאל אין ראדאגאשטש.

פאגעל׳ס פאבריק אין אזארקאוו הויבט אן צו ארבייטען

(א) אין אזארקאוו איז פארגעקומען א קאנפערענץ מיט׳ן ־פאכטער פון דער שלעסערישער מאנופאקטור, ה׳ פאגעל, וועלכער האט נאך אן אייגענע פאבריק, וואס איז ביז איצט נישט געווען טעטיג.

ס׳זענען פעסטגעשטעלט געווארען די ארבייטס־ און לוין־בעדינגונגען, פאגעל׳ס פאבריק וועט אנהויבען צו ארבייטען און בעשעפטיגען 300 ארבייטער.

טעאטער „פילהארמאניע״

נארוטאוויטשא 20. טעל. 213-84

מ. ווינדער פרעזענטירט די ליבלינגס־ארטיסטען פון ווארשא: חנה לעוויז, דוד לאוי, היימי לעוויז, חיים סאנדלער, יעקב פישער, יצחק קרעלמאן, ראזא ראיסא, מ. רובין און זשעני שמילאוויטש. -:.- צום 1־טען מאל אין לאדז!

היינט דאנערשטאג, 9.15 אווענד לעצטע פארשטעלונג

פרייזען: פארטער: נאר 1 זל. באלקאן: נאר 54 גר.

דער גרויסער אמעריקאנער סענסאציע־שלאגער

„ערליכע גנבים״

אין 4 אקטן פון י. קאלמאנאוויטש. רעזשי: ה. סאנדלער. מוזיק: אלשאניעצקי.

לידער — קופלעטען — דועטען — הומאר — סאטירע — וויץ!

בילעטען פון 10 פריה צו בעקומען אין קאסע פון פילהארמאניע.

אזוי ווי ער וואלט געשפילט אין קינא

ער האט אבער דערפאר נישט בעקומען קיין לויז נאר 4 יאהר טורמע

(א) דעם 16 סעפטעמבער 1934 איז אויסגעפיהרט געווארען אנ׳איינברוך־גנבה אין דער וואוינונג פון אלגא יאניק קילינסקיעגא 145, וואו די גנבים האבען צוגע׳גנבעט פערשידענע חפצים פאר 2.800 זלאטעס.

די פאליציי האט בעת דער אויספארשונג געפונען פינגער־אפדרוקען, וועלכע די גנבים האבען איבערגעלאזען און אויף דעם סמך דערגאנגען, אז די גנבה האט אויסגעפיהרט א געוויסער וואצלאוו וואלאדארטשיק, ביי וועלכען מ׳האט אויך געפונען א טייל פון די גע׳גנבעטע זאכען.

וואלאדארטשיק איז אריינגעזעצט געווארען אין טורמע. דארט איז ער אבער קראנק געווארען און מ׳האט איהם אפגעפיהרט אין ראדאגאשטשער שפיטאל, פון וואנען וואלאדארטשיק׳ן האט זיך איינגעגעבען צו אנטלויפען. מיט א חודש שפעטער האט מען איהם געכאפט. נעכטען איז וואלאדארטשיק געשטאנען פאר׳ן קרייז־געריכט און פערמשפט געווארען אויף 4 יאהר טורמע.

Dr. med. L. Berman

צעגעלניאנא 15, טעל. 149-07

ספעציאל־ארצט פאר מענער־שוואכע־בעהאנדלונג און סעקסועלע בעראטונג.

נעמט אן פון 8–11 און פון 4–8 אווענד.

זונטאג פון 9–1 פארמיטאג.

פאר אונבעמיטעלטע—לעטשניצע־פרייזען

קלאנג־קינא־טעאטער

Zachęta

זגערזשער 26

היינט און פאלגענדע טעג!

גרויסער דאפעלטער שלאגער־פראגראם

— I —

„זייערע נעכט״

אין די הויפט־ראלען:

Glaudete Colbert

און Clark Gable

— II —

„דער אומבעקאנטער פערברעכער״

מיט Jean. Hershold

אין דער הויפט־ראל.

אנהייב 4 נ. מ. שבת און זונטאג 12 בייטאג

היינט און מארגען

איינשרייבונגען צום אפפאהרען

קיין פאלעסטינא

דעם 27 מערץ • 3טע קלאס —.650 זל.

באהן־בילעטען פון לאדז. זעמטליכע פארמאליטעטען ערלעדיגט

Wagons-Lits Cook

לאדז, פיעטריקאווער 64, טעל. 170-77.

עס ווערען אנגענומען איינשרייבונגען צום אפפאהרען דעם 10־טען אפריל.

גרויסע טרויער-אַקאַדעמיע

צום אנדענק פון פערשטאָרבענעם רעד. לאַזאַר פוקס

אויף אַ קאָנפערענץ, וועלכע עס האָט צוזאַמענגערופען די פערוואַלטונג פון דער לאָדזער געזעלשאַפט פריינד פון יודישען וויסענשאַפטליכען אינסטיטוט, און אין וועלכער עס האָבען זיך בעטייליגט פאָרשטעהער פון פערשידענע יודישע, קולטורעלע און געזעלשאַפטליכע אינסטיטוציעס, ווי זשורנאַליסטען־סינדיקאַט, ליטעראַטען־ און זשורנאַליסטען־פעראיין, יודישער אַרטיסטען ־ פעראיין, רעדאַקציע „נייער פאָלקסבלאַט" וויסענשאַפטליכע סעקציע פון דער יודישער לאַנד־קענטנישאַפט געזעלשאַפט, לאָדזער טעאַטער־קאָמיטעט, געזעלשאַפט „אַהט", געזעלשאַפט „טאָז" און אַנדערע, איז בעשלאָסען געוואָרען, במשך פון די נאָהענטסטע טעג, איינצואָרדנען אַ טרויער־אַקאַדעמיע צום אַנדענק פון פערשטאָרבענעם פעררינסטפולען געזעלשאַפטליכען און קולטור־עסקן רעד. לאַזאַר פוקס.

אין פראָגראַם פון דער אַקאַדעמיע זענען פאָרגעזעהן די בעדייטענדסטע יודישע ליטעראַרישע, אַרטיסטישע און מוזיקאַלישע כחות.

עס איז צו האָפען, אַז די אַקאַדעמיע, וועלכע וועט גלייכצייטיג זיין אַ דעמאָנסטראַציע פון דער יודישער קולטור, קונסט און פרעסע, וועט געפינען דעם ברייטסטען אָפּקלאַנג צווישען דער לאָדזער יודישער געזעלשאַפטליכקייט.

הויפּט=דאָקטאָר פון קראַנקען-קאַסע דראָהט מיט דעמיסיע

אויב די נייע רעפאָרם, אַז דאָקטוירים זאָלן אָננעהמען בײ זיך אין שטוב, וועט אָנגענומען ווערען

וויצע=מיניסטער יאַסטזשעמבסקי קומט קיין לאָדז

דער פערבאַנד פון די געזעלשאַפטליכע פערזיכערונגען אין וואַרשאַ האָט צוגעשיקט אַ בריף צו דער לאָדזער „אובעזפּיעטשאַלניע", אַז ביז'ן 1־טען אַפּריל מוזען איינגעפיהרט ווערען די נייע רעפאָרמען לויט וועלכער יעדער דאָקטאָר מוז אָננעמען די פערזיכערטע ביי זיך אין דער היים און וואוינען אין שטח פון זיין ראַיאָן. אַלע ביז איצט עקזיסטירענדע פונקטען זאָלען אָפּגעשאַפען ווערען.

צוליב דעם, וואָס דער דאָזיגער פּראָיעקט האָט אַרויסגערופען אַ גרויסען שטורם צווישען די לאָדזער דאָקטוירים, וועלכע זענען אַבסאָלוט נישט מסכים מיט דעם נייעם פּראָיעקט, האָט דער נייער דירעקטאָר פון דער קראַנקען־קאַסע ד"ר בומבאַקאָוו אויף היינט צונויפגערופען אַ קאָנפערענץ מיט די דאָקטוירים.

אינטערעסאַנט דערביי איז אָבער, אַז דער הויפּט דאָקטאָר פון דער קאַסע דר. קוניצקי און זיין געהילף דר. רידער זענען אויך נישט מסכים מיט'ן נייעם פּראָיעקט און דר. קוניצקי, זייענדיג אין וואַרשאַ האָט ערקלערט, אַז אויב די נייע רעפאָרם וועט אָפּגעוואָרפען ווערען, וועט ער זיך מוזען אָנגעבען אין דימיסיע.

די דאָזיגע ערקלערונג האָט ווידער אַרויסגערופען קאָנסטערנאַציע אין וואַרשאַ און אין די נאָהענטסטע טעג זאָל קיין לאָדז קומען דער וויצע־מיניסטער פאַר געזעלשאַפטליכער שוץ ה' יאַסטזשעמבסקי, וועלכער וועט אויפ'ן אָרט אויספאָרשען דעם ענין.

„די ערליכע גנבים"

געזעגענען זיך דעם היינטיגען פרייטאָג און שבת

מיט לאַדזש! אין טעאַטער „פילהאַרמאָניע".

קיין לאָדז איז געקומען דער אָשעכאָוועער רבי ר' אלתר עפשטיין שליט"א חתן הרב מקאָלאָשין, וועלכער וואוינט אין טשמיעלאָוו. ער שטייט איין אין לאָדז ביי ר' יצחק גאָלדוואַסער אויף שרודמיעיסקאַ 23.

פאַר מושעני אַ פערד

6 חדשים תפיסה

(א) דאָס שטאָטישע געריכט האָט נעכטען בעהאַנדעלט די אָנקלאַגע געגען פוהרמאַן טיטשקאַ. טיטשקאַ האָט אין אַ שווערע אָנגעלאָדענע פוהרע איינגעשפּאַנט נאָר איין פערד.

אַזוי ווי טיטשקאַ איז שוין איינמאָל בעשטראָפט געוואָרען פאַר פייניגען זיין פערד האָט דאָס געריכט דעם פוהרמאַן דאָס מאָל פערמשפּט אויף 6 חדשים טורמע. די שטראָף איז איהם אָבער דערווייל אָפּגעלעגט געוואָרען.

גרויסער באַל פון „נותן-לחם"

היינטיגען שבת־צו־נאַכט וועט אין ווייסען זאַל פון „מאַנטויפעל" פאָרקומען דער לעצטער באַל פון היינטיגען סעזאָן לטובת „נותן לחם". דער באַל זאָגט צו זיין זייער אַ לעבעדיגער מיט אַ סך אַטראַקציעס, וועלכע וועלען פערטרייבען די טאָגטעגליכע זאָרג. וועגען דעם זאָרגט שוין די יוגענט־סעקציע מיט דעם דאַמען קאָמיטעט, וועלכע אָרגאַניזירען די גאַנצע אַרבייט.

מיר בעטען בעצייטענס זיך בעזאָרגען מיט איינטריטס קאַרטען, ווייל די צאָהל בעזוכער וועט זיין בעגרענעצט.

פון דער גומי=בראַנזשע

דער וועלט ־ בעריהמטער קאָנצערן פון די גומי = פאַבריקען „Semperit" האָט בעדייטענד פערגרעסערט זיין פּראָדוקציע. אויפ'ן ערשטען פּלאַן איז געוואָרען געלענקט די אויפמערקזאַמקייט אויף די אַרטיקלען: ראָווערען־אָפּאָנען און דענטקיס. גלייכצייטיג אַנדערע אַרטיקלען ווי כירורגישע, טעכנישע, באָרע א. אז. וו. אַ דאַנק די העכסטע קוואַליטעטען רויה־שטאָפען און דער טיכטיגער פאָרליטונג גיבען די פולע זיכערקייט פאַר די קוואַליטעט פון דער פּראָדוקציע פון דער פאַבריק „סעמפּעריט". די גענעראַל־פערטרעטונג אויף דער לאָדזער וואָיעוואָדזטווע איז אָנפערטרויט געוואָרען דעם בעקאַנטען אויפ'ן לאָדזער מאַרק ה' ח. טענענבלום, וועלכער איז גלייכצייטיג דער פערטרעטער פון דער פירמע „בערסאָן" פאַבריק פון גומי־אָפּצאַסען.

Dr. REICHER

פּאָלודניאָווע 28, טעל. 93-201

ספּעציאַליסט

פאַר מענער=שוועכע=בעהאַנדלונג.

ספּעקטראַלע בעראַטונגען און פּסיכאָ־אַנאַליזען

נעמט אָן פון 8־1 און פון 1־5 אָוונד

אַפּטייקען

היינטיגע נאַכט-דיזשורען

(2) היינט ביינאַכט דיזשורירען די אַפּטייקען: ק. לייננוועבער (פרייהייטס־פּלאַץ 2), י. האַרטמאַן (מלינאַרסקאַ 1), וו. דאַנילעצקי (פּיעטריקאָווער 127), א. פּערעלמאַן (ציגעל־גאַס 32), י. צימער (וואָלטשאַנסקאַ 37), ש. וואַיטשיצקי (נאַפּיורקאָווסקיעגאָ 27).

אַ פאַטאַלער טעות

(א) אויף מלינאַרסקאַ 65 האָט די אַרבייטערין באַרבאַרע ראַטשעק על־פּי טעות אויסגעטרונקען אַנשטאָט אַ מעדיצין אַ גרעסערע דאָזע קרעזאָל.

די פערסמטע האָט מען אין אַ שווערען צושטאַנד אָפּגעפיהרט אין שפּיטאָל אין ראַדאָגאָשטש.

ר. איזראַעל

דער בערזען=סוחר

שפּאַנענדער ראָמאַן פון יודישען לעבען

139

— דזשאָן קיסטער איז אַוועק, האָט פרוי רובין ווייטער דערצעהלט און איך בין געבליבען מיט די צוויי בריף אין האַנד, איך האָב זיי געלייענט איינמאָל און נאָכאַמאָל און האָב זיך נישט געקענט אויסוואונדערען אויף דער מאָס ראַפינירטקייט און שאַרלאַטאַניזם וועלכע איז געלעגען אין זייער אינהאַלט.

— פערשטעהסט זיך, האָב איך זיך געטראַכט, אַז איך וואָלט געקענט אויסמיידען אַלע קאָנסעקווענצען פון די דאָזיגע בריף, אויב איך זאָל זיך אָפּזאָגען פון מיין פּלאַן צו בעווייטיגען מיין מאַן פון מיין לעבענס־וועג. אָבער צו דעם בין איך שוין געווען צו שוואַך, איך האָב געפיהלט, אַז איך וועל שוין מיין פּלאַן נישט ענדערען, צי דאָס איז געווען מייך איינענער ווילען, צי איך בין דעמאָלט געווען אונטער'ן מוראדיגען איינדרוק פון דזשאָן קיסטער — דאָס קען איך נאָך נישט פעסטשטעלען...

שולמית האָט זיך געכאַפּט אַז זי רעדט צופיל וועגען דזשאָן קיסטער און האָט געזאָגט.

— איך האָב אייגענטליך געהאַט בעשלאָסען נישט צו בעשולדיגען קיסטער'ן, איהר קענט זיך וועגען דעם איבערצייגען פון די דערקלערונגען, וועלכע איך האָב געגעבען ביז איצט.

— געוויס האָב איך דאָס בעמערקט, מיר איז דאָס אַפילו אויסגעקומען זעהר מאָדנע, אָבער איך האָב נישט איבערגעפרעגט, כדי יעדען בעשולדיגטען צו געבען דאָס רעכט אויף צו פערטיידיגען זיך אַזוי ווי ער וויל.

— אָבער איצט האָב איך נישט קיין אַנדער עצה איהר האָט מיך צוגערעדט צו דער וואַנד, אַזוי אַז איך מוז בעשולדיגען קיסטער'ן געגען מיין ווילען, בעזונדערס האָט איהר מיך געוואַרנט ווען איהר האָט צו מיר אַרויסגעבראַכט מאַרקוסן, וועלכער איז דאָך געוויס אומשולדיג.

— אַלזאָ, האָט דער אינספּעקטאָר אַלס בעגריסט שולמית, נאָך אין ווייטער געענדיגט?

— איהר דאַרפט שוין אַליין פערשטעהן, אַז איך האָב מעהר נישט געהאַט קיין אַנדער עצה ווי נאָכצוקומען דעם פערלאַנג פון דזשאָנען. איך האָב געוואַרט אויף מיין מאַנס צוריקקומען, לאַזענדיג די צוויי בריף פריי אויפ'ן טיש!

— רובין איז צוריקגעקומען אַזוי ווי שטענדיג זיך בעגריסט מיט מיר נאָך אַ גאַנצען נאַכט אָפּוועזענהייט אין שטוב, ער האָט זיך אַפילו נישט פערשעהמט, זיך נישט געזרובט אַזוי ווי שטענדיג זיך צו פערטיידיגען, נאָר אוועקגעזעצט זיך צו זיינע חשבונות, אויפ'ן טיש האָט ער אָנגעטראָפען אויף די צוויי בריף, איך האָב איהם בעאָבאַכטעט פון דערווייטענס און האָב געזעהן ווי ער לייענט די בריף. צוערשט האָט ער זיך שטאַרק געוואונדערט, דערנאָך האָט ער אָנגעהויבען צו שמייכלען.

— שולמית, האָט ער גערופען, קום נאָר אַהער.

איך בין צו איהם צוגעגאַנגען איהם אָנגענומען און געוואַרט דערויף, וואָס ער וועט מיך פרעגען.

— ווער האָט די דאָזיגע בריף אוועקגעלעגט אויפ'ן טיש?

— איך, איז געווען מיין רוהיגער ענטפער.

— און וואָס זאָל דאָס בעדייטען?

— ווי דו ווילסט פערשטעהן, ווילסט דו דאָס אָנגעמען פאַר אַ שפּאַס קענסט דו דאָס טון, ווילסט דו דאָס אָננעהמען ערנסט איז נאָך בעסער.

מיין מאַן איז שוין געוואָרען אומרוהיג, אַזוי לאַנג ווי ער האָט דאָס געהאַלטען פאַר אַ שפּאַס האָט דאָס אויף איהם קיין שום איינדרוק נישט געמאַכט, אָבער ווען איך האָב גערעדט וועגען דער ערנסטקייט פונ'ם ענין איז ער געוואָרען אַנדערער מענש.

— איך אַליין ווייס נישט ווי אַזוי איך זאָל דאָס פערשטעהן, מיין טייערע, דו דאַרפסט דאָך דאָס בעסער וויסען, אויב דו רעדסט וועגען דעם צוגן מיט אַזאַ זיכערקייט.

— איך בין צוגעגאַנגען און פערמאַכט די טיר, כדי ס'זאָל אויסקומען, אַז דאָס וואָס איך וויל איהם זאָגען איז אַ סוד.

— ליידער, מיין טייערער, איז דאָס אַ זעהר ערנסטער ענין, דו ווייסט נישט ווער ס'זענען זיינע פריינד, דו לעבסט דיין גאַנץ לעבען אין אַ טעות.

— דו ווילסט אפשר בעשטעטיגען, אַז דאָס וואָס איז דאָ געשריבען וועגען מאַרקוסן איז אַן אמת.

— איך קאָנסטאַטיר דאָס און מיין חוב איז, אַזוי לאַנג ווי דו ביזט מיין מאַן, דיך אָפּצוהיטען און וואָרענען פאַר אַלעם שלעכטען וואָס קען דיר פּאַסירען.

— דו קענסט דאָך נישט בעהויפּטען, אַז מ'מאַרקוס מאַכט עפּעס וויל'ט פלענער מיך צו דערמאָרדען.

— איך שטעל דאָס פעסט מיט דער גאַנצער קאַטעגאָרישקייט, איך בין דאָס דערגאַנגען אויף גאָר אַ אָריגינעלען אופן.

— דהיינו?

— איך האָב בעקומען אַן אַנאָנימען בריף וועגען דעם מיט דער פאָרדערונג, אַז נאָך'ן לייענען דעם בריף זאָל איך איהם גלייך פערניכטען.

— אַנאָנימען זענען גאָרנישט ווערט, מיט אַנאָנימען קען מען זיך נישט און מען טאָר זיך נישט רעכענען, זיי פערפיהרען שטענדיג.

— דאָס מאָל נישט, אין דעם אַנאָנימען בריף איז געווען אָנגעוויזען, אַז אויב איך וויל זיך איבערצייגען אין דער ריכטיגקייט פון דעם וואָס מען גיט מיר איבער זאָל איך אין אַ געוויסען טאָג, אין אַ געוויסער שעה קומען אויף אַ בעשטימטען אָרט און איך וועל טרעפען מאַרקוסן אין דער געזעלשאַפט פון מענשען פון דער אונטערוועלט, מיט וועלכע ער וועט אָפּרעדען דעם פּלאַן, וועלכען ער פּאָרעקטירט.

— דאָס זענען נאָך אַלץ נישט קיין בעווייזען, איך קען מאַרקוסן פון פיהלען און פיל בעסער, איך קען יעדען שטריך פון זיין כאַראַקטער, דעם גוטען און שלעכטען און דאָס אַלץ וואָס דו זאָגסט זענען נאָר בבא מעשיות.

— הער אויס צום סוף און דו וועסט זיך איבערצייגען, אַז ס'איז נישט אַזוי ווי דו שטעלסט דיר דאָס פאָר, איך בין געגאַנגען אַהין וואו ס'איז מיר אָנגעוויזען געוואָרען, פערשטעהט זיך, אַז איך בין געגאַנגען נישט אַליין, נאָר מיט אַ פאָרשטעהער פון דער פּאָליציי דזשאָן קיסטער, דו קענסט איהם גאָר, ער קומט צו אונז אָפט.

— נו? האָט מיין מאַן שוין אָנגענומען דעם ענין ערנסט, וואָס האָט איהר זיך דערוואוסט?

— אַז אַלץ איז אמת, אַ שרעקליכער, טרויעריגער אמת, אָבער די גאַנצע טראַגעדיע ליגט דערין וואָס מ'האָט גאָרנישט געקענט פאָרנעהמען געגען מאַרקוסן, ס'זענען דאָך נישט פאַרהאַן קיין שום בעווייזען, ער האָט דאָך גאָרנישט נאָך געטון אַזעלכעס אויפ'ן יסוד פון וועלכע מ'זאָל קענען זיך אָן איהם אָנטשעפּען.

רובין האָט זיך פערטראַכט, די ידיעה האָט אויף איהם אַזוי שטאַרק געווירקט, אַז איהם האָט זיך שוין אָנגעהויבען אויסדוכטען, אַז מאַרקוס פיהרט זיך לעצטענס אויף בנוגע איהם זעהר מאָדנע, איהם האָט זיך אויסגערוכט, אַז מאַרקוס האָט מיט איהם די לעצטע צייט געפיהרט עפּעס מאָדנע אומפערשטענדליכע געשפּרעכען.

— און וואָס איז דאָ איצט צו טון? איך האָב דיר שולמית פאַר דעם אַלעם וואָס דו האָסט פאַר מיר געטון, אָבער וואָס דאַרף מען איצט פאַרנעהמען?

— אָט וועגען דעם האַנדעלט זיך עס טאַקע, דאָס איז דער ענין פון די בריף, וועלכע איך האָב דיר אוועקגעלעגט אויפ'ן טיש, כדי דיך נישט מיטאַמאָל צו איבערשרעקען און צו איבעראַשען.

— איך פערשטעה גאָרנישט.

— דו דאַרפסט די דאָזיגע בריף איבערשרייבען מיט דיין האַנדשריפט און זיי אונטערשרייבען, די דאָזיגע בריף וועל איך איבערגעבען אין דער הויפּט־פּאָליציי און אויף דעם גרונד וועט די פּאָליציי האָבען אַ חוב דיך צו היטען און אָפּצוהיטען פאַר אַן אומגליק.

— ווער האָט דיך געלערנט אַזוי צו טון?

— אין דער פּאָליציי, אַהן אַ שום דאָקומענט האָט די פּאָליציי נישט קיין רעכט, לויט די עקזיסטירענדע פאָרשריפטען, אָנצוהויבען עפּעס אַן אַקציע אין דער ריכטונג.

רובין האָט זיך פערטראַכט, איהם האָט זיך געמישט אין קאָפּ. ער האָט נישט פערשטאַנען פון דעם גאַנצען שום, הגם ער האָט אויפגערקזאַם זיך צוגעהערט צו דעם אַלעם וואָס שולמית האָט איהם איבערגעגעבען, וואָס פאַרא ציל האָט געהאַט זיין בעסטער פריינד מאַרקוס איהם אַוועק צו דערמאָרדען?

(פאָרטזעצונג קומט)

XXV

לאָדזשער יודיש
רעפּרעזענטאַנץ-טעאַטער
„ראַזמאַיטאָשטשי"
דירעקציע: דוד צעלמייסטער.

מיטוואָך, ד. 20 מערץ, 9.30 אָוונט
גראַנדיעזער יוּבּיליי = ספּעקטאַקל
לכבוד דער 25 = יאָהריגער טעאַטער-
טעטיגקייט פון

דוד צעלמייסטער

אין דער אויספיהרונג פון
63 יודישע אַרטיסטען!
31 אַרטיסטען פון ביידע פּוילישע טעאַטערס!
22 עסטראַדע קינסטלער!
38 מוזיקער פון לאָדזשער פילהאַרמאָנישן אָרקעסטער און מיינערט-כאָר
46 פּערזאָנען כאָר און באַלעט.

אין פּראָגראַם:
דראַמע
אָפּערעטע
קאָמעדיע
מעלאָדראַמע
באַלעט
רעציטאַציע
און
לייכטע מוזע

גראַנדיעזע פאָר-שטעלונג, וואָס לאָדז האָט נאָך ביז-איצט נישט געזעהן!

פּרמים קומען!
בילעטן-פערקויף אין קאַסע פון טעאַטער.

א שרפה איז אנ'ארעסט-הויז
פּאַניק צווישען די אַרעסטירטע

(א) אין אַרעסט-הויז אין גאָזשקאָוויצע (פּיעטריקאָווער קרייז) האָט צוליב אומבאַקאַנטע סיבות פּלוצלינג אויסגעבראָכען א שרפה.

אין אַרעסט-הויז זענען גראָד געזעסען 5 פּערזאָן. ביז עס איז געלונגען די אַרעסטירטע אַרויסצופיהרען פון דער ברענענדיגער געביידע איז איינער שווער פערוואונדעט געוואָרען.

דער גאַנצער אַרעסט-בנין איז אָפּגעברענט געוואָרען. די אַרעסטירטע האָט מען אָפּגעפיהרט אויף אנ'אַנדער אָרט.

די פּאָליציי האָט אונטערגענומען אנ'אויספאָרשונג, כדי פעסטצושטעלען די סיבות פון דער שרפה.

סעקוועסטראַטאָרען דיזשורירען שוין נישט אין שעכט-הויז
אינטערווענץ פון פליישער-פאַראיין

מיט דריי חדשים צוריק האָט די שטייער-מאַכט פּעראָרדענט א שטענדיגען דיזשור פון סעקוועסטראַטאָרען אין דעם שטעטישען שעכט-הויז. די סעקוועסטראַטאָרען האָבען געדאַרפט פערהאַלטען דאָס פלייש ביי די קצבים, וועלכע זענען שולדיג שטייערן. היות ווי די אַנוועזנהייט פון די סעקוועסטראַטאָרען האָט געשטערט די אַרבייט אין דעם שעכט-הויז, האָט זיך דער צעך פון די פליישער געווענדעט צו דער שטייער-מאַכט מען זאָל די סעקוועסטראַטאָרען אָפּרופען.

נעכטען זענען די סעקוועסטראַטאָרען שוין נישט געווען אין שעכט-הויז.

אז א שוסטער שטעלט זיך פאַר אלס אַרטאַפּעד...
איז דער רעזולטאַט א יאָהר טורמע

(א) איזידאָר פּלעץ (לימאַנאָווסקיעגאָ 66) האָט צופעליג געטראָפען א קאַליקע אָהן פיס, א געוויסען איגנאַצי מאַלינאָווסקי. דערוויסענדיג זיך, אז מאַלינאָווסקי האָט בדעה זיך צו בעשטעלען א קינסטליכען פוס, האָט פּלעץ זיך פאָרגעשטעלט אלס ערשט-קלאַסיגער אָטאָפּעד און פאָרגעלעגט די פּראַטעזע אויסצופיהרען פאַר גאָר א ביליגען פּרייז. אלס קאַנטאָ האָט ער בעקומען פון מאַלינאָווסקי'ן 300 זל.

אויף דעם זעלבען אופן האָט פּלעץ אָפּגענאַרט א געוויסען סטעפאַן לוטשינסקי, פון וועלכען ער האָט בעקומען 150 זל, א געוויסען יאַקוב ראַטנער, פון וועלכען ער האָט בעקומען 100 זל. ווען די בע'עוולה-טע האָבען זיך דערוואוסט אז פּלעץ איז גאָר א שוסטער, האָבען זיי איהם צוגעצויגען צו פערא-אַנטוואָרטליכקייט.

דאָס שטעטישע געריכט האָט פּלעץ'ן נעכטען פערמשפּט אויף א יאָהר טורמע.

פאַרוואָס איז אויפגעהאַנגען געוואָרען א יודישער קרעטשמער בעת דער פּאָוסטאַניע?

ווילון

אין צוזאַמענהאַנג מיט דער ידיעה אין דער לעצטער קאָרעספּאָנדענץ פון ווילון וועגען די פייערליכקייטען און גרויסען צוג, וועלכע זענען דאָ איינגעאָרדענט געוואָרען לכבוד די צוויי געהאַנגענע יודישע אַנטיילנעמער אין אויפשטאַנד אין יאָהר 1863 איז כדאי נאָך צוצוגעבען פאָלגענדע פּרטים:

איינער פון די צוויי אויפגעהאַנגענע ח. ש., האָט געוואוינט אין א דאָרף הינטער ווילון, וואו ער האָט געהאַלטען א קרעטשמע. דער דאָזיגער יוד איז געווען א למדן און אויך א געבילדעטער מענש. דערפאַר טאַקע האָט זיך דער אָרטיגער פּריץ ליב געהאַט מיט איהם אונטערצוהאַלטען. אונטערן איינפלוס פון פּריץ איז ער אויך געוואָרען א הייסער פּאַטריאָט און גענומען אנ'אַנטייל אין אויפשטאַנד.

איינמאָל איז פאָרגעקומען א גרויסע שלאַכט אין די אַרומיגע וועלדער צווישען אנ'אָפּטיילונג פּאָווסטאַנצעס מיט א גרויסער מחנה קאָזאַקען. נישט געקוקט אויפ'ן געשטעלטען עקשנות'דיגען ווידערשטאַנד, האָבען די פּאָווסטאַנצעס מיט גרויסע פערלוסטען געמוזט אָפּטרעטען און אַנטלויפען אין פערשידענע ריכטונגען.

צווישען די אַנטלאָפענע האָט זיך אויך געפונען דער אָנפיהרער. ווען ער איז אָנגעקומען אין דאָרף, האָט ער זיך אַריינגעכאַפּט צום יודישען קרעטשמער. דער איז פּונקט געשטאַנען אין טלית און תפילין און געדאַוונט.

דערהערענדיג פון אָנפיהרער, אז די קאָזאַקען יאָגען איהם נאָך און אַט זענען זיי שוין אין דאָרף, האָט ער שנעל אויסגעטון דעם טלית און תפילין און די היילינגקייטען אָנגעטון דעם פּאָווסטאַניעץ. אין זעלבען מאָמענט זענען טאַקע אַריין אין דער קרעטשמע די קאָזאַקען און דערזעהענדיג שטעהן אין ווינקעל א פערשוין איינגעוויקעלט אין א טלית און שאָקלט זיך, האָבען זיי איהם אָנגענומען פאַר א יוד. זיי האָבען געזוכט און געזישטערט און נישט געפינענדיג דעם אָנפיהרער פון די פּאָווסטאַנצעס זענען זיי צום סוף אַוועק ווי אָפּגעשמיסענע פון דאָרף.

דער אָפּגעראַטעוועטער פּאָווסטאַניעץ האָט געקושט און געהאַלזט דעם יודישען קרעטשמער פאַר זיין בעוויזענעם העלדענטאַט. ער האָט אויך וועגען דעם מיטגעטיילט גלייך דעם רעוואָלוציאָנערען קאָמיטעט אין ווילון. דערפון האָט זיך אָבער דערוואוסט א קרעטשמער פון שכנות'דיגען דאָרף, א קריסט, וועלכער האָט געפיהרט מיט'ן יוד א פערביסענע קאָנקורענץ. וועלענדיג פּטור ווערען פון זיין יודישען קאָנקורענט, איז ער אַוועק צו די קאָזאַקען און זיי איבערגעגעבען די גאַנצע געשיכטע.

פערשטעהט זיך, אז דעם יודישען קרעטשמער האָט מען באַלד אויפגעהאַנגען.

אויספלוגען קיין פּאַלעסטינע
פון 630.— זל. אַן
אָרגאַניזירט:
„אָרביס" פּיעטריקאָווער 18, טעל. 249-33
65, „ 120-20

יודיש-טעאַטער
„עהרליכע גנבים" אויפגעפיהרט אין „פילהאַרמאָניע"

איינער פון די פּראָדוקטיווסטע פּיעסען-שרייבער אין אַמעריקע איז איצט י. קאַלמאַנאָוויטש. די פּיעסע „עהרליכע גנבים" וואָס ווערט איצט געשפּילט אין פילהאַרמאָניע דורך דער גאַסטראָלירענדער טרופּע, איז אויך קאַלמאַנאָוויטש'ס.

איז זיך דאָס א פּיעסע, ווי אַלע פּיעסען פון זעלבען שטייגער, דער ספּור-המעשה אַנטהאַלט אויסערגעוועהנליכע פּאַסירונגען, עס קומען דאָרט פאָר געשעהענישען אין וועלכע מען קען גלויבען און מען קען נישט גלויבען. נאָר ווי עס זאָל נישט זיין, רופט עס אַרויס א ביסעל טרערען ביי ווייכהאַרציגע מענשען.

דער מחבר וויל איבערצייגען, אז עס זענען אויך פאַראַן אויף דער וועלט גנבים וועלכע קאָנען זיין עהרליך. אייגענטליך האַנדעלט זיך אין דער פּיעסע נאָר וועגען איין גנב און ער דער דאָזיגער איינער גנב, דאַרף דאָס זיין דער סימבאָל פאַרן גאַנצען כלל גנבים.

פאַר דער גנבים-וועלט דאַרף די פּיעסע זיין א דאָקומענט מיט וועלכען זיי זאָלען זיך גרויסען, מיט וועלכען זיי זאָלען וועלען בעווייזען, אז אין זייערע רייהען איז נישט בלויז פול מיט פערברעכערישקייט.

זאָל עס זיי וואויל בעקומען!

האָט אָבער די פּיעסע א מעלה פאַר אַקטיאָרען, פעהאַן אייניגע ראָלען אין וועלכע גוטע אַקטיאָרען קאָנען זיך בעווייזען.

פישער, סאַנדלער און קרעלמאַן שפּילען אויסגעצייכענט.

פישער און חנה לעוויז מאַכען אנ'איינדרוק אין זייער ראָלע.

גוט איז אויך ראָזא סאַנדלער אין איהר ראָל.

עס ווירקען מיט אויך די אַרטיסטען זשעני שמולאָוויטש, דוד לאַוי און רובין.

טעאַטער-מענש.

אָפּקלאַנגען פון די מיסברויכען
אין מאַגיסטראַט אין רודא-פּאַביאַניץ

(א) אויף דער בעשולדיגונגס-באַנק אין קרייז-געריכט איז געזעסען דער 44-יעהריגער בעאַמטער גאַלמער און דער 58-יעהריגער פּראַנטשישעק גאַנזשאַרעק.

גאַלמער איז געווען א בעאַמטער פון מאַגיסטראַט אין רודא-פּאַביאַניץ און האָט געפיהרט די אָפּטיילונג פון אַ-בייטסלאָזע פאָנד, גאַנזשאַרעק איז געווען א קאָזיר פון פּרעזידענט דורקא, דאָס גע־האַלפען גאַלמער'ן און האָט דערביי פּערדינט געלד, ביידע שותפים האָבען געמאַכט פערשידענע מאַכינאַציעס ביים אויסצאָהלען געלד די אַרבייטסלאָזע.

דאָס געריכט האָט פערמשפּט גאַלמער'ן אויף א חודש אַרעסט און גאַנזשאַרעקן אויף 6 חדשים טורמע.

טרויער-פייערליכקייטען צום יאָהרצייט
פון קאָמענדאַנט פון די פייערלעשער ד"ר אַלפרעד גראַהמאַן

(א) נעכטען אין טאָג פון דער ערשטער יאָהרצייט פון פערשטאָרבענעם קאָמענדאַנט פון די פייערלעשער ד"ר אַלפרעד גראַהמאַן, זענען פאָרגעקומען פייערליכקייטען, אין וועלכע ס'האָבען אַנטייל גענומען פאַרשטעהער פון אַלע פייערלעשער אין גאַנצען קרייז.

דער זאַמעלפּונקט איז געווען אויף שענקעוויטשאַ 54 און פון דאָרט האָבען די אָפּטיילונגען אָפּמאַרשירט אויפ'ן צמענטאַזש, וואו ס'איז געלעגט געוואָרען א קראַנץ אויפ'ן קבר פון קאָמענדאַנט גראַהמאַן, דאָן איז אין לאָקאַל פון די פייערלעשער 11 ליסטאָפּאַד 4 פאָרגעקומען א טרויער-אַקאַדעמיע.

זעלבסטמאָרדען

(א) אין זיין אייגענער וואוינונג אויף מליינסקא... (?) בעגעהען זעלבסטמאָרד, אויסטרינקענדיג א גרעסערע דאָזע סם, א געוויסער יאַן סאָבטשאַק (סאָלנאַ 5).

אויף זשגאָווסקא 130 האָט אויף דעם זעלבען אופן געפּרובט בעגעהען זעלבסטמאָרד א געוויסע וויקטאָריא קאַרטוסקאַ.

אין ביידע פאַלען איז די סיבה געווען — פאַמיליען-סכסוכים.

ביידע זעלבסטמערדער האָט די פּאָגאָטאָוויע אָפּגעפיהרט אין ראַדאָגאָשטשער שפּיטאָל.

גרויסע פּאָפּולערע פאָרשטעלונג פון די „עהרליכע גנבים"
אין „פילהאַרמאָניע"

היינט דאָנערשטאָג 9 אָוונט ווערט געגעבען א פּאָפּולערע פאָרשטעלונג צו די ביליגסטע פּרייזען. עס ווערט געשפּילט די שטאַרק אויסגענומענע פּיעסע „עהרליכע גנבים".

אַנטייל נעמען אונזערע בעליבטע חנה לעווין, דוד לאַוי, הערמי לעווין, חיים סאַנדלער, יעקב פישער, יצחק קרעלמאַן, ראָזא ראַיסא, מ. רובין און זשעני שמולאָוויטש.

לעצטע פאָרשטעלונגען פון ווינטער-סעזאָן
אין „ראַזמאַיטאָשטשי"-טעאַטער

שוין דינסטאָג ד. 19 מערץ ווערט פערענדיגט דער ווינטער סעזאָן אין ראַזמאַיטאָשטשי-טעאַטער, און אויסנוצענדיג די געלעגענהייט ווערט געגעבען יעדען טאָג דער בעסטער שלאַגער פון די לעצטענס געשפּילטע פאָרשטעלונגען, דאָס מייסטערווערק „וועלט געוויסען", ווערט בלי שום ספק פערענדיגט צו די בעסטע פאָרשטעלונגען פון היינטיגען סעזאָן. גראַד נאָך בעווייזט זיך איז איינע פון זיינע שטאַרקסטע קרעאַציעס אלס שלום שוואַרצבאַרד, היינט ווערט געגעבען „וועלט געוויסען" צו די ביליגסטע פּרייזען.

DR. MED. H. LUBICZ
פאַר הויט, וועגערישע און געשלעכטס-קראַנקה.
צעגעלניאַנאַ 7 (פריהער 43), טעל. 141-32
עמפּפאַנגס-שעה'ן 8—10, 12—2 און 5—8 אָוונט,
זונטאָג און יום-טוב פון 9—11 בייטאָג
און יו"ט 9—1. פאַר דאַמען בעזונדער וואַרטע-זאַל.

בעשולדיגט די פּאַביאַניצער קהלה
אין אויספּרעסען געלד פאַר א קרקע
סענסאַציאָנעלער פּראָצעס אין פּאַביאַניצער געריכט

(פון אונזער קאָרעספּאָנדענט)

דעם 1-טען יאַנואַר ד. י. איז אין פּאַביאַניץ בעגאַנגען זעלבסטמאָרד דורך הענגען זיך איז זיין אייגענע פאַבריק אויף קאָנסטאַנטינער גאַס 84 דער 65-יעהריגער איטשע וואָלף באָרוכאָוויטש.

באָרוכאָוויטש איז געווען א רייכער יוד, אַן איבערגעצלאָטער, מיט דעם געשעפט האָבען זיך פערנומען זיין זוהן יעקב און איידעם שלום אַלטער טרוסקאַלאַסקי. אגב, מענשען, וועלכע צאָהלען לגמרי נישט פאַר קיין שום אָרטיגע וואָהלטעטיגע איבערשטיטצונג.

באַלד נאָכ'ן בעגעהען דעם זעלבסטמאָרד האָבען די פאָרשטעהער פון אַלע אַהער אונטערשידליכע יודישע אינסטיטוציעס בעלאַגערט די יודישע קהלה און בעפאָדערט צו בעקומען ביי די יורשים פון זעלבסטמערדער, קבורה-געלד לכה"פּ 15,000 זל.

די יודישע קהלה-פערוואַלטונג האָט צוזאַמענגערופען א זיצונג פון די דאַזאָרעס און בעשלאָסען צו געבען דעם זעלבסטמערדער א קרקע ביים גדר, ווי עס קומט עפּ"י דין א מאבד עצמו לדעת. פאַר דער פּרייז, לויט די טאַקסע, 1,000 זל.

עס פערשטעהט זיך, אז די קינדער האָבען פערלאַנגט פאַרן זעלבסטמערדער א בכבוד'ע קרקע. דאַביי האָבען דער זוהן יעקב באָרוכאָוויטש און איידעם שלום אַלטער טרוסקאַלאַסקי פערשפּאַרט די דאַזאָרעס אינ'ם קהלה-בנין ביז 3 א זייגער ביינאַכט, פאָדערענדיג נאָכצוקומען זייער פערלאַנג.

ענדליך האָבען זיי אויסגעפועלט ביי די דאַזאָרעס און פאַר א שפּענדע לטובתין בית-החיים 400 זל. אין וועקסלען האָבען זיי מסכים געווען קובע-צו-זיין דעם זעלבסטמערדער אויף א בכבוד'ע קרקע.

דוכט זיך, די דאָזיגע „קינדער" האָבען געדאַרפט מאַכען שאַ-שטיל און זיין צופרידען, אז זיי זענען אָפּגעקומען מיט בס"ה — 1400, וואָס עס איז פאַר אַזעלכע גבירים אדירים ממש א לעכערליכע סומע.

ווייזט זיך אָבער אַרויס, אז די זעלבע יורשים גבירים, וועלכע האָבען נאָך קיינמאָל נישט געגעבען אַזא סומע אויף וואוילטעטיגע צוועקען, האָבען נישט געקאָנט בעשמעצען דאָס „נארישקייט", וואָס זיי האָבען אָבגעטון און אַריינגעטראָגען אנ'אַנקלאַגע צום פּראָקוראָר אין געריכט, אז די יודישע קהלה האָט ביי זיי אויסגעפּרעסט געלד איבער דער טאַקסע.

דער דאָזיגער פּראָצעס האָט אַרויסגערופען ביי אַלע היגע יודישע קרייזען גרויס פערביטערונג געגען די קינדער יעקב באָרוכאָוויטש און שלום אַלטער טרוסקאַלאַסקי.

די יורשים פון באָראָכאָוויטש, האָבען אויסער דעם אויך איינגעקלאָגט, אז די וועקסלען אויף 400 זל. וואָס זיי האָבען געגעבען אויסער דער טאַקסע זאָלען אַנולירט ווערען.

איצט איז פאָרגעקומען דער פּראָצעס וועגען אַנולירען די וועקסלען, דאָס געריכט האָט אָפּגעוואָרפען די אַנקלאַגע און צוגעמשפּט די יורשים באָראָכאָוויטש, צו בעצאָהלען 91 זל. מיט 60 גר. געריכטס-קאָסטען.

י. ר.

פון דער לאדזער בערזע

באנק פאלסקי — — — —	90.25
3 פראצענטיגע בוידאוולאנע —	47.00
4 " דאלארובקא —	53.75
7 " סטאבילויזאציע (אמ.)	72.88
5 " ווארשאווער ס.ב. 1934	61.25
5 " לאדזער "	53.75
ענגלישער פונט — — —	24.99
דאלאר אפיצ. 5.27 נישט אפיצ. —	5.22
גאלד-דאלאר — — — —	8.87
גאלד-רובל — — — —	4.55
דייטשער מארק — — —	2.02

Dr. med. **P. Braun**

פון פאריז צוריקגעקעהרט

ספעציאליסט פאר הויט- און וועגערישע קראנקהייטען

נעהמט אן פון 8 ביז 1 און פון 4 ביז 8 אווענד.

Cegelniana 4, tel. 216-90.

Dr. med.

P. KOTOK

אינערליכע קראנקהייטען

ZEROMSKIEGO 44, telef. 114-25

נעהמט אן פון 5 ביז 7 נאכמיטאג.

ראדיא-ווינקעל

ראדיא-טעלעפאן אויפ'ן ים

עס איז שוין היינט קיין נייעס נישט, ווען מען לייענט אין די צייטונגען וועגן די ראדיא-טעלעפא-נישע געשפרעכען, וואס ווערען געפיהרט צווישען ניו-יארק און די פאסאזשירען, וועלכע געפינען זיך אין מיטען ים, טויזענטער קילאמעטער ווייט פון זייער היים.

פאר פיל לעזער וועט אינטערעסאנט זיין צו ווי-סען, ווי אזוי דאס דאזיגע וואונדער פון 20-טען יאהרהונדערט ווערט טעכניש דורכגעפיהרט.

לאמיר זיך, למשל, פארשטעלען, אז מיר געפינען זיך אין ניו-יארק. מיר געהען צו צום טעלעפאן און נעמען אראפ דאס הער-טרייבעל. אין דערזעלבער רגע דערהערט זיך באלד, אזוי ווי ביי אונז, דער סיג-נאל און מיר ווערען פעראייניגט באלד פון דער היג-טער-שטאטישער טעלעפאן-צענטראלע. דארט בע-שטעלען מיר א געשפרעך מיט דער שיף „מארזשעס-טיק", וואס געפינט זיך איצט 3000 קילאמעטער ווייט פון ניו-יארק אויפ'ן אפענעם ם. דאס דאזיגע „בעשטעלונג" נעמט אויף א טעלעפאניסטין, וועל-כע בעדינט די ים-ליניעס. די טעלעפאניסטין פער-שטענדיגט זיך באלד מט'ן אמטירענדען טעכניקער וועמען זי גיט אויף דעם נאמען פון דער שיף. דער בעאמטער גיט איצט א דרעה מיט'ן קנאפ פון א גע-נוג-קאמפליצירטען אפאראט. דער סיגנאל, וועלכען דער בעאמטער האט גאר וואס אויפגעגעבען, געהט מיט'ן קאבעל צו דער ראדיא-סטאציע אין דעאל, וואס געפינט זיך 16 מייל פון ניו-יארק. פון דאנען געהט שוין דער סיגנאל אויף דער ראדיא-כוואליע איבערן ים און ווערט אויפגעכאפט דורך דער שיף.

זעהר אינטערעסאנט איז די איינריכטונג אויף דער שיף. דארט געפינט זיך זעהר א פרעציזער ראדיא-אפאראט אויף קורצע כוואליעס, וועלכער איז אנגעשטעלט אויפצוכאפען בלויז די ראדיא-סטאציע פון דעאל. ווי נאר די ראדיא-סטאציע אין דעאל הויבט אן צו שיקען איהר כוואליע, אזוי הויבט אן באלד דער אפאראט אויפ'ן שיף צו קלינגען. דער ראדיא-טעלעפאניסט געהט באלד צו צו איהם און דאס געשפרעך הויבט זיך אן.

דאס קול פון דער שיף געהט אבער נישט צוריק צו דער ראדיא-סטאציע אין דעאל. די פראקטיק האט געלערנט, אז די ארויסשיק-סטאציע מוז זיין פול-שטענדיג אונאפהענגיג פון דער אויפנאהם-סטאציע. דעריבער ווערען די ראדיא-כוואליעס פון דער שיף אויפגעכאפט דורך א צווייטער ראדיא-סטאציע אין ניו-יארק. די דאזיגע ראדיא-סטאציע איז מיט ספע-ציעלע קאבלען פעראייניגט מיט דער טעלעפאן-צענ-טראלע, וואס פעראייניגט זיך שוין דירעקט מיט'ן אבאנענט. אזוי ארום איז מעגליך געווארען צו פיה-רען טעלעפאן-געשפרעכען אהן שום שטערונגען אויף טויזענדער קילאמעטער. דאס פעראייניגען און ארויס-רופען די שיף געדויערט העכסטענס פון צוויי ביז דריי מינוט און קומט פאר מיט דער זעלבער פינקט-ליכקייט און גענויאיגקייט ווי, למשל, א געשפרעך צווישען קראקא און ווארשא.

אויף אזעלכע טעלעפאן-געשפרעכען קאנען זיך ערלויבען בלויז מיליאנערען, ווייל א געשפרעך פון דריי מינוט קאסט איינגאנצען א „קלייניקייט" פון 250 דאלאר.

זעלבסטמארד פון אנ'ארבייטסלאזען

(א) אין זיי זאריגענע וואוינונג אויף מלי-נארסקא 58 האט זיך מיט א ראזיר-מעסער איבער-געשניטען דעם האלז דער 27-יעהריגער ארבייטס-לאזער אלעקסאנדער טאמאשעווסקי.

אין א שווערען צושטאנד האט מען דעם זעלבסטמערדער אפגעפיהרט אין שפיטאל.

ארעסטירט א רויבער

(א) אויפ'ן וועג פון דארף ציעשקאוו קיין קאלא השפיע (קאלישער קרייז) איז אויף דעם פויער בראניסלאוו וויטשאק אנגעפאלען א באנדיט, און דראהענדיג מיט א רעוואלווער צוגענומען ביי איהם א בייטעלע מיט 20 זלאטעס.

די פאליצעי האט מיטגעטיילט דער פאליצייי, וועלכע עס האט זיך איינגעגעבען דעם רויבער צו פערהאלטען.

יאן זאיאנץ, אזוי הייסט דער אנפאלער, איז אפ געפיהרט געווארען אין טורמע.

בעפאלען אנ'ארבייטער אין גאס

(א) אויף דעם ארבייטער סטאניסלאוו שמאטע, וועלכער האט נעכטען ארום 4 א זייגער אינדערפריה געאיילט צו דער ארבייט, זענען אויף דער לואיזא גאס 51 אנגעפאלען צוויי אונבעקאנטע און איהם אויף א שרעקליכען אופן צושלאגען און צושטאכען.

אין א שווערען צושטאנד האט די ארויסגערו-פענע פאגאטאוויע שמאטע'ן אפגעפיהרט אין שפי-טאל.

די פאליציי זוכט די אנפאלער.

קלאנג-קינא

CAPITOL

זאוואדזקא 16

היינט פרעמיערע!!

די פרעכטיגסטע קרעאציע פון

NORMA SHEARER

אין פילם א: נאמען:

„דיינע ליפען זאגען ליגען"

אויסער'ן פראגראם: קלאנג-צונאבע פון P.A.T. און לאנד-אקטואליטעטען.

אנהויב פון די סעאנסען טעגליך 4.30 נאכמ. שבת און זונטאג 12.30 בייטאג

Dr. med.

Leon Familie

אינערליכע און קינדער-קראנקהייטען

6. שערפיעץ 37 (בענעדיקטא

נעהמט אן פון 5–7 נאכמ.

Dr. med.

Z. DATYNER

אוראלאג

ספעצ. פאר נירען, בלאז און אורין-קראנק.

ZACHODNIA 59a, tel. 148-95

נעהמט אן פון 2–3 און פון 6–8 אוו

Dnia 14 marca 1935 r. o godz. 6 pp. w lokalu naszym przy ul. Piotrkowskiej Nr. 46, odbędzie się w drugim terminie

DOROCZNE OGÓLNE ZEBRANIE

z następującym porządkiem dziennym:

1. Zagajenie i wybór prezydjum,
2. Sprawozdanie Zarządu z działalności za 1934 r.:
   a) rachunkowe, b) ogólne, c) bibljoteki, d) Ł.G.O.,
3. Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej za rok 1934,
4. Zatwierdzenie preliminarza budżetowego na rok 1935,
5. Wybór członk. i zast. do Zarządu na miejsce ustępujących,
6. Wybór członków Komisji Rewizyjnej, 7. Wolne wnioski.

Uwaga: Powyższe zebranie, jako zwołane w drugim terminie, będzie prawomocne bez względu na ilość obecnych członków.

ZARZĄD

Centralnego Stowarzyszenia Właścicieli Nieruchomości m. Łodzi i Województwa Łodzkiego w Łodzi

Ogłoszenie.

Zarząd Miejski w Łodzi podaje do wiadomości osobom, reflektującym na kupno części zamiennych do samochodu marki Ford model T, że mogą złożyć oferty w Wydziale Gospodarczym, ul. Zawadzka No. 11, pokój No. 30, III piętro.

Bliższych informacyj zasięgnąć można w. Taborze Miejskim ul. Al. I Maja No. 124a.

Łódź, dnia 13 marca 1935 roku.

590 **Zarząd Miejski w Łodzi.**

מודעה. ברוך-קראנקע!

ליידענדע אויף פערשידענע רופטורעז, פערקרימונגען פון רוקען-ביין, פיס און הויקערס!

א הילף און א רפואה!

ביי ווינקעל, נופעל, בויך און קיטברוכען אויך אין געפעהרליכסטען צושטאנד ביי מענער, פרויען און קינדער. ספעציעלע הילף ביי פרויען, מוטערברוך, מאגען און נירען-ברוך!

ברוך-ליידענדע! איהר קענט געזונד ווערען אהן בלוטיגע אפעראציעס און געפאהר! פערנאכלעסיגט נישט אין ראטעוועט אייער געזונד כל-זמן ס'איז נאך צייט, ווייל דער ברוך ווערט גרויס ווי א מענשען-קאפ, די קישקעס ווערען פערדרעהט און מ'קען ברענדיג ווערען. דורך מיין מעטאדע ערפונדענע ספעציעלע גומי-הייל-באנדאזשען, וועלכע האלטען צו די גרעס-טע פערנאכלעסיגטע געפעהרליכע ברוכען און בעזייטיגען ראדיקאל מיט גאראנטיע. מיין ספעציאליטעט איז אויך: הייל-באנ-דאזשען און גארסעטען נאך דעם סיסטעם פון פראפעסאר ד"ר האפפא. ד"ר העססינג און קאלאט. געגען פלאטפיס פערקריפלונגען, פערקרימטע פלייצעס, פוס, הויקערס ווי אויך שמערצענדע פלאט-פיס. פאר אמפו-טירטע אינוואלידען א מעדיקאנישע קונסט-פיס (סאלאן-ארבייט).

ביים אראפלאזען זיך פון מאגען, קישקעס און געבירט-מוטער, עמפפעהל איך ספעציעלע הייל-באנדאזשען לוי"ט דעם סיסטעם פון פראפ. ד"ר גלענארד.

דער אמת'ער בעריהמטער און גאנץ פוילען ספעציאליסט

פון אוניווערזיטעטס-פראפעסארען אנערקענט

Ortoped **NATAN RAPAPORT**

מיט 30-יעהריגער פראקטיק אין וויען, דייטשלאנד און לעמבערג, נעמט אן פון 9 פריה ביז 1 בייטאג און פון 3 ביז 7 אווענד

אין לאדז, פילסודסקיעגא № 23

פערזענליכעס ערשיינען פון קראנקע ביי מיר איז אונבעדינגט נויטיג.

צאהלרייכע דאנקזאגונגען פון געהיילטע רבנים און צדיקים און פון פיל הויכגעשטעלטע פערזענליכקייטען.

געדענקט די אדרעס:

ארטאפעדישע אנשטאלט 23 פילסודסקיעגא 23.

איינציגער אמת'דיגער היילבאנדאזשען-אינסטיטוט לוי"ט אויסלענדישען מוסטער.

ד א נ ק ז א ג ו נ ג.

דערמיט דאנק איך הערצליך דעם אמת'ן ... ספעציאליסט פאר ברוך-ליידענדע ה' ארטאפעד, נאטאן ראפאפארט פון פילסודסקיעגא 23 פאר זיין זארגפעלטיגע בעהאנדלונג פון מיין ברוך, אויף וועלכען כ'האב געליטען איבער 30 יאהר און א דאנק זיין פערלעגטען ספעציעלען הייל-באנדאזש פיהל איך מיך געזונד און צו דער ארבייט פעהיג. איך עמפפעהל ה' נאטאן ראפאפארט אלע ברוך-ליידענדע. מיט אכטונג

שלמה אייזענבערג, שרודמיעסקא 23.

קריינע אנאנסען

1 זלאטי אנ'אנאנס ביז 15 ווערטער 1 זלאטי

פערשידענעס

איך קען מיטנעהמען א יונגערמאן ביז 35 יאהר קיין פאלעסטינא. געניערס צו ערפאהרען ביי גאלדבערג, זגלובנא 58.

א שדכן, וועלכער פערקעהרט אין בעסערע הייזער, געוווינשען. צו פערשטענ-דיגען זיך טעלעפאניש 169-94.

צו פערקויפען 2 קראפט פעדע-מאשינען, עווענטועל 1 אין בעסטען צו-שטאנד. אפערטען אין אדמינ. פון דער צייטונג אונטער „W" 6682

א פרוי וויל גיין אלס אם אדער אלס צוזייגערין. צו ערפאהרען ביי קראכ-מאלניק, זשידאווסקא 15 (מרדכי גבאי'ס)

Maszyny do pisania i liczenia (kupno i sprzedaż), przybory i wykonywanie reperacyj solidnie i tanio. Adolf Goldberg, Piotrkowska 91, tel. 137-54. 489

די געשמאקהאפטסטע פאנטשקעס און די בעסטע טארטען קענט איהר בע-קומען אין דער צוקערניע שרודמיעסקא 11 קושמיראק, טעל. 211-54.

פרייע פאסטענס

א קריטא-נייהערין פאר גארדינען ווערט געזוכט. אדרעס איבערצולאזען אין אדמינ. פאר ש–ר.

א קראפט-שפולערין צו וויגאנער אין א יונגע ווערט פון זאפארט געזוכט אין דער סוויטער-פאבריק פל. וואלנאשטשי 6.

ראקאלען

צו פערמיטען פון זאפארט א גוט איינגעארדענטע שניידער-ווערקשטעל מיט אלע זעמטליכע געגענשטענדע. צו ער-פאהרען אל. 1-טער מאי 20, וואהנ. 6, 6681 פראנט, 1. שטאק.

א פליט זוכט אנ'ארט צו שלאפען, אמליבסטען ביי אנ'עלטערען הער אדער פרוי. בעטגעוואנד פערהאן. אפערטען אין אדמ. אונטער „פליט".

איבערצוגעבען א שטוב מיט א קיך צווייטער שטאק אויף זגיערזשער 23. צו ערפאהרען זגיערזשער 23, ביי ווערקצוויג.

לעטשניצע

פאר וועגעריש קראנקע

פון דאקטוירים ספעציאליסטע

לאדז, זאוואדזקא 1

טעל. 122-78

טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אווענד.

וועגעריש-קראנקע, מענערשוועכע און הויט-קר... ...

אנאליזען פון בלוט און אורין

די פערהיטונגס-סטאציע

איז טעטיג א גאנצען מעת לעת

פאר פרויען א ספעציעלער ווארטע-זאל

א בעראטונג 3 זל.

לעטשניצע

פאר וועגעריש קראנקע

פון דאקטוירים-ספעציאליסטען

Poradnia Wenerologiczna

זשעלאנא 2–פיעטריקאווער 47

טעל. 189-33

טעטיג פון 9 פריה ביז 9 אווענד

וועגעריש-קראנקע, מענער-שוואכע און הויט-קראנקהייטען.

אנאליזען פון בלוט און אורין.

פרויען און קינדער נעמט אן א פרוי דאקטאר

א בעראטונג 3 זל.

Dr. med. **M. TAUBENHAUS**

ספעציאליסט

פאר אקושעריע און פרויען-קראנקהייטען

פערהיטונג געגען שוואנגערשאפט

זגערזשער 11, טעל. 246-09

נעמט אן פון 4–8 אווענד.

אנאנסען-פרייז פאר א מילימעטער-שורה

פאר'ן טעקסט–18 גר. פרייטאג און ערב-יו"ט–24 גר. אין דער זייט שטעלען

אין טעקסט–40 " " " –60 " " 4

זעקען טעקסט–12 " " " –18 " "

נעקראלאגען–20 גר. א מ/מ (אין דער זייט שפאלטען) קליינע אנאנסען ביז 15 ווער-טער 1 זל. יעדעס ווייטערדיגע ווארט 10 גר.

אבאנעמענטס-פרייז: אין לאדז – 4 זלאטעס א חודש מיט אפטראגען אין הויז. אויף דער פראווינץ – 5 זל. א חודש; אין אויסלאנד 7 זל. אמעריקא–1 דאל.

מעהלדונגען, וועלכע ענדערן נישט פרינציפיעל דעם אינהאלט פון דער אנאנס בערעכטיגען נישט צום איבערדריקען די אנאנס אדער צוריקבעצאהלען פאר דעם אנאנס

פאר'ן אינהאלט און טעקסט פון די אנאנסען איז די רעדאקציע נישט פעראנטווארטליך. די אדמיניסטראציע איז אפען בייטאג און ביינאכט

הויפער דער שטאדט 50 פראצ. טייערער, אויסלאנד 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען — 10 גר. א ווארט

Za wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg

Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman

Czcionkami i druk. redakc. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.